

ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

2023 година

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ 2023 ГОДИНА

Фонд за здравствено осигурување на Република Северна Македонија,
ул. Македонија бр.5, 1000 Скопје
www.fzo.org.mk

Уредник:
М-р Магдалена Филиповска Грашкоска
Dr. Asaf Abduramani

Годишниот извештај го подготви: Елена Тулевска
При подготвувањето на материјалот учествуваа и вработени од централната и од подрачните служби на Фондот

Copyright © 2024

Фонд за здравствено осигурување на Република Северна Македонија
Скопје, 2024

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

35.073.52:614.2(497.7)"2023"(047)

ТУЛЕВСКА, Елена
Годишен извештај 2023 година [Електронски извор] / [годишниот извештај го подготви Елена Тулевска]. - Скопје : Фонд за здравствено осигурување на Република Северна Македонија, 2024

Начин на пристапување (URL):
https://eur05.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Ffzo.org.mk%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2F2024-05%2Fgodisen-izvestaj-2023.pdf&data=05%7C02%7CElenaT%40fzo.org.mk%7C98d2d3498e12411f8ebe08dc78cc59fd%7Ca133daf861984dc489f77cbfd91aa00e%7C0%7C0%7C638518066283028903%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJWIjoiMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzIiLCJBTiI6Ik1haWwiLCJXVCI6Mn0%3D%7C0%7C%7C%7C&sdata=gEcAJXhN%2B79yxuz1zOa0p3muMC6i%2F7ty3%2F4EKTEg9YY%3D&reserved=0.

- Текст во PDF формат, содржи 63 стр., илустр. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 20.05.2024

ISBN 978-608-4695-18-9

а) Фонд за здравствено осигурување -- Македонија -- 2023 -- Извештаи

COBISS.MK-ID 63736325

СОДРЖИНА

I. ОСИГУРЕНИ ЛИЦА 7

II. ЗДРАВСТВЕНИ УСЛУГИ 10

1. ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА 10

1.1 МАТИЧНИ ЛЕКАРИ 10

1.1.1 ОПШТИ ЛЕКАРИ 10

1.1.2 ГИНЕКОЛОЗИ 13

1.1.3 СТОМАТОЛОЗИ 14

1.1.4 ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ВО ЗДРАВСТВЕНИ ДОМОВИ 16

2. СПЕЦИЈАЛИСТИЧКО- КОНСУЛТАТИВНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА 18

2.1 СПЕЦИЈАЛИСТИЧКО - КОНСУЛТАТИВНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА – МЕДИЦИНСКИ ДЕЈНОСТИ 19

2.2 СПЕЦИЈАЛИСТИЧКО-КОНСУЛТАТИВНА СТОМАТОЛОШКА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА 21

2.3 ЛАБОРАТОРИЈА 22

2.4 БИОМЕДИЦИНСКО ПОТПОМОГНАТО ОПЛОДУВАЊЕ 23

2.5 ДИЈАЛИЗА 24

3. БОЛНИЧКА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА 25

3.1 УСЛОВНИ НАДОМЕСТОЦИ 28

3.2 КАРДИОВАСКУЛАРНО - ХИРУРШКИ ЗДРАВСТВЕНИ УСЛУГИ 29

4. ЛЕКОВИ 30

4.1 СНАБДУВАЊЕ СО ЛЕКОВИ НА ТОВАР НА ФЗОМ НА СЕКУНДАРНО И ТЕРЦИЈАРНО НИВО НА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА 33

4.2 АПТЕКИ 34

5. ОРТОПЕДСКИ ПОМАГАЛА 35

6. ЛЕКУВАЊЕ ВО СТРАНСТВО 36

6.1 ЛЕКУВАЊЕ ВО СТРАНСТВО СО РЕШЕНИЕ ОД ФЗОРСМ 36

6.2 ЛЕКУВАЊЕ ВО СТРАНСТВО ВО ИТНИ СЛУЧАИ 38

7. ПРАВО НА МЕДИЦИНСКА РЕХАБИЛИТАЦИЈА КАКО ПРОДОЛЖЕНО БОЛНИЧКО ЛЕКУВАЊЕ 38

8. ПРАВО НА РЕФУНДАЦИЈА НА СРЕДСТВА 39

9. ПРАВО НА ОСЛОБОДУВАЊЕ ОД ПЛАЌАЊЕ ПАРТИЦИПАЦИЈА 40

III. НАДОМЕСТОЦИ 42

1. ПРАВА НА ПАРИЧНИ НАДОМЕСТОЦИ 42

1.1 ПРАВО НА НАДОМЕСТОК НА ПЛАТА ЗА ВРЕМЕ НА ПРИВРЕМЕНА СПРЕЧЕНОСТ ЗА РАБОТА ПОРАДИ БОЛЕСТ 42

1.2 НАДОМЕСТОК ЗА ПОРОДИЛНО ОТСУСТВО 44

1.3 ПРАВО НА УПАТУВАЊЕ НА ИНВАЛИДСКА КОМИСИЈА ВО СЛУЧАЈ НА ПОДОЛГО ТРАЕЊЕ НА ПРИВРЕМЕНА СПРЕЧЕНОСТ ЗА РАБОТА 45

IV. РАБОТЕЊЕ НА ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ 46

1. АНАЛИЗА ЗА ЕКОНОМСКО – ФИНАНСИСКОТО РАБОТЕЊЕ НА ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА ЗА 2023 ГОДИНА 46

1.2.1 ПРИХОДИ ОД ПРИДОНЕСИ ОД ПЛАТИ 49

1.2.2 ТРАНСФЕРИ ОД ДРУГИ НИВОА НА ВЛАСТ 50

1.2.3 ДРУГИ НЕДАНОЧНИ ПРИХОДИ 50

1.3 РАСХОДИ 51

1.3.1 ФУНКЦИОНАЛНИ РАСХОДИ НА ФЗОРСМ 53

2. ПРАВНИ ПОСТАПКИ 53

3. МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ 54

4. ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ НА ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА 57

5. КОНТРОЛНА ФУНКЦИЈА НА ФЗОРСМ 57

6. РАБОТА НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА 57

7. ОСТАНАТИ АКТИВНОСТИ НА ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА 58

7.1 МЕСТОТО И УЛОГАТА НА СЕКТОРОТ НА КОМУНИКАЦИИ И АДМИНСТРАТИВНА ПОДРШКА 58

7.2 СОРАБОТКА СО ЗДРУЖЕНИЈА НА ПАЦИЕНТИ И КОМОРИ 58

7.3 ИНФО ЛИНИЈА 58

Листа на табели 60

Листа на графикони 62

Почитувани осигуреници,

Во претходната 2023 година напорно работевме за да го одржиме и унапредиме квалитетот на услугите што ги пружаме за вас осигурениците и партнерите. Притоа, со средствата со кои располагавме, се трудевме да обезбедиме што поголем дел од вашите потреби за здравствени услуги и редовно да ги исплаќаме надоместоците за плата.

Подолу во извештајот се наведени активностите и резултатите од работењето на ФЗОРСМ во текот на изминатата 2023 година.

Реализирањето на активностите само од ФЗОРСМ без поддршката од нашите партнери ќе беше невозможно. Од таа причина, би сакале да упатиме огромна благодарност, како до сите вработени во ФЗОРСМ, така и до сите наши партнери (комори, здруженија, здравствени установи), членови на Управниот одбор, Министерството за здравство, членовите на Владата на РСМ и сите останати соработници кои го даваат својот придонес за ФЗОРСМ да може да ги обезбедува здравствените услуги за осигурениците.

ФЗОРСМ останува и натаму насочен кон остварување на нашата мисија „Фондот обезбедува права и здравствени услуги од основниот пакет на услуги на осигурениците врз начелата на сеопфатност, солидарност и еднаквост“.

Со почит,

Фонд за здравствено осигурување на Република Северна Македонија

ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија е основан на 17 октомври 2000 година, во согласност со Законот за здравствено осигурување, како самостојна финансиска институција со права и обврски за спроведување на задолжително здравствено осигурување на територијата на Република Северна Македонија.

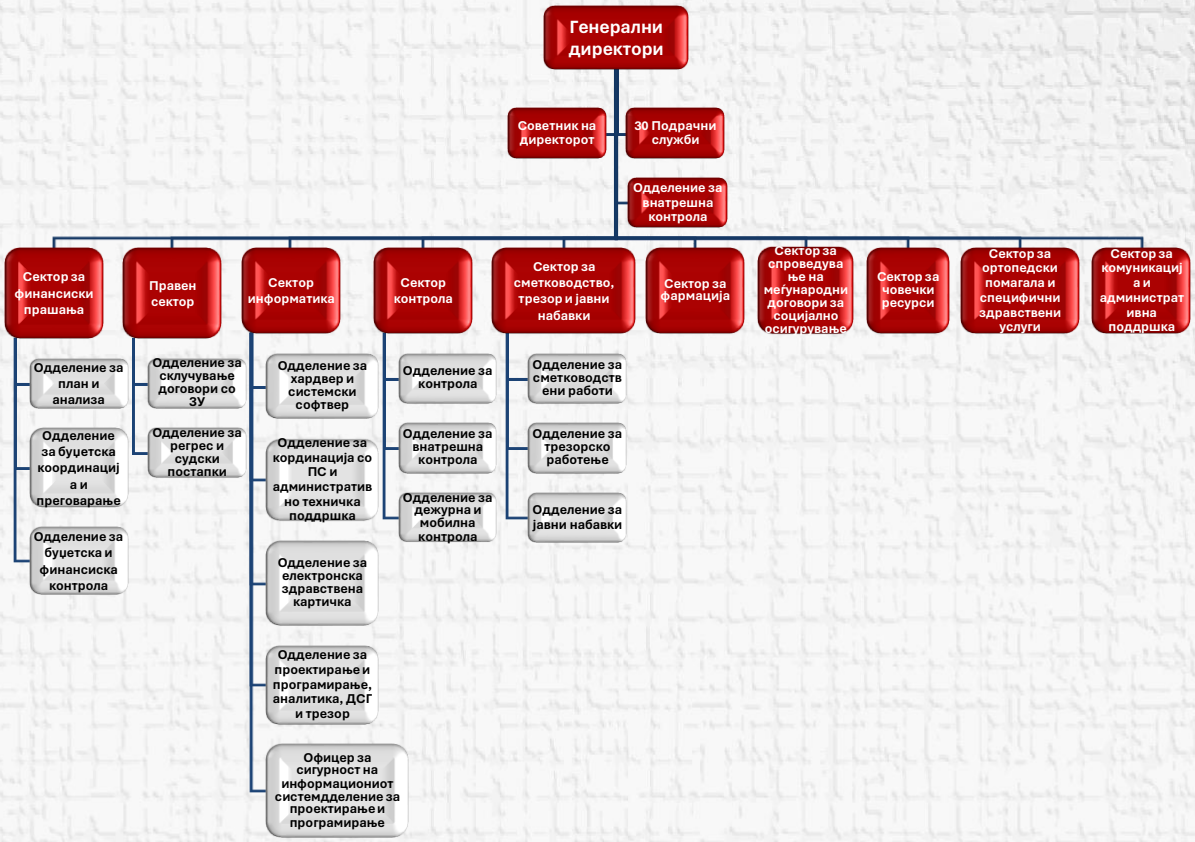
ФЗОРСМ врши дејност од јавен интерес и има јавни овластувања утврдени со Законот за здравствено осигурување.

Со Законот за здравствено осигурување на ФЗОРСМ му се дадени права, обврски и одговорности да ги планира и да ги прибира средствата од придонесот за задолжително здравствено осигурување, со општи акти поблиску да го утврдува начинот на остварување на правата и обврските на осигурените лица, да ги плаќа здравствените услуги и паричните надоместоци, да презема мерки за ефикасно, ефективно и економично користење на средствата, како и други права и обврски од задолжително здравствено осигурување.

Со ФЗОРСМ управува Управен одбор, како највисок и единствен орган на управување, а со работата раководат двајца директори на ФЗОРСМ, кои се со подеднаква одговорност за работењето на ФЗОРСМ и за обврските што се превземаат во правниот промет.

Извршувањето на работата на ФЗОРСМ е организирано во централна служба со 10 сектори и 30 подрачни служби, а ФЗОРСМ има отворено и 14 истурени шалтери низ државата.

ОРГАНИЗАЦИСКА СТРУКТУРА

МИСИЈА

ФЗОРСМ обезбедува права и здравствени услуги од основниот пакет на услуги на осигурениците врз начелата на сеопфатност, солидарност и еднаквост.

ВИЗИЈА

ФЗОРСМ да стане препознатлив како купувач на здравствени услуги кој обезбедува ефикасна администрација на правата на осигурениците и здравствени услуги за кои склучува договори со здравствените установи.

I. ОСИГУРЕНИ ЛИЦА

Законот за здравствено осигурување ги дефинира лицата кои можат да ги користат правата од здравственото осигурување. Согласно законот, дефинирани се 15 категории осигуреници.

Во 2023 година бројот на осигурените лица опфатени со задолжителното здравствено осигурување изнесувал 1.856.738, искажано според следната табела:

Табела бр. 1 Осигурени лица

Осигуреници	2021	2022	2023
Активни работници	563.685	560.600	561.031
Активни земјоделци	17.233	16.697	16.619
Пензионери	331.741	340.981	349.746
Невработени лица	7.491	6.722	5.657
Лица осигурени преку програма на МЗ	256.411	256.020	250.527
Останати	13.673	13.957	15.280
Осигуреници:	**1.190.234**	**1.194.977**	1.198.860
Членови на семејства:	669.866	659.429	657.878
Вкупно осигурени лица:	**1.860.100**	**1.854.406**	**1.856.738**

Извор: ФЗОРСМ

Од табелата 1, во која е презентиран бројот на осигуреници во периодот 2021-2023 година се забележува дека вкупниот број осигуреници во 2023 година во однос на 2022 година е зголемен за 2.332 лица. По категории, бројот на вработените во 2023 година изнесува 561 илјада осигуреници и во однос на 2022 година бележи зголемување за 431 лице. Категоријата пензионери е зголемена за околу 9 илјади лица и на крајот од 2023 година изнесува 349,7 илјади осигуреници.

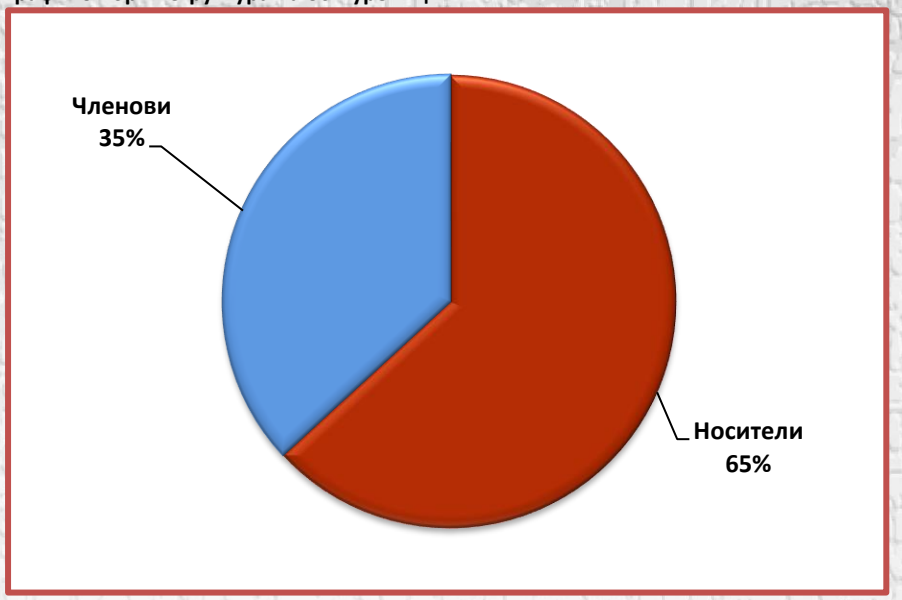
Во 2023 година бројот на лицата осигурени преку програмата на Министерството за здравство, односно оние што не се осигурени по ниту еден друг основ, изнесува 250 илјади осигуреници и во однос на претходната година е намален за 5.493 лица или 2,1%.

Во категоријата останати каде што се наоѓаат доброволно осигурените лица, осигурените по конвенција, борците од НОБ, верските службени лица, примателите на социјална помош и странците на школување во РСМ се забележува зголемување од 1.323 осигуреници или 9,5%. Намалување од 1.065 лица во однос на 2022 година постои кај категоријата привремено невработено лице додека прима паричен надоместок. Категоријата активни земјоделци во однос на претходната година бележи намалување од 78 лица.

Бројот на членови на семејства во изминатите години бележи постојан тренд на намалување. Во 2023 година бројот на членови изнесува 657,8 илјади осигуреници и во однос на претходната година е намален за 1.551 лице или 0,2%.

Во структурата на осигуреници, 65% се лицата кои се носители на осигурување или кои од своите приходи издвојуваат средства за придонес за здравствено осигурување или за нив некоја институција односно организација го уплатува придонесот за здравствено осигурување. Останатите 35% се лица кои, согласно Законот за здравствено осигурување, се здравствено осигурени како членови на семејство, односно тоа се сопруг / сопруга, деца до 18 години или до завршување на образование најдоцна до 26 години. Согласно поставеноста на македонскиот систем, овие лица не плаќаат придонес, но имаат право на здравствено осигурување преку својот член на семејството кој е носител на здравственото осигурување.

Графикон бр. 1 Структура на осигуреници

Извор: ФЗОРСМ

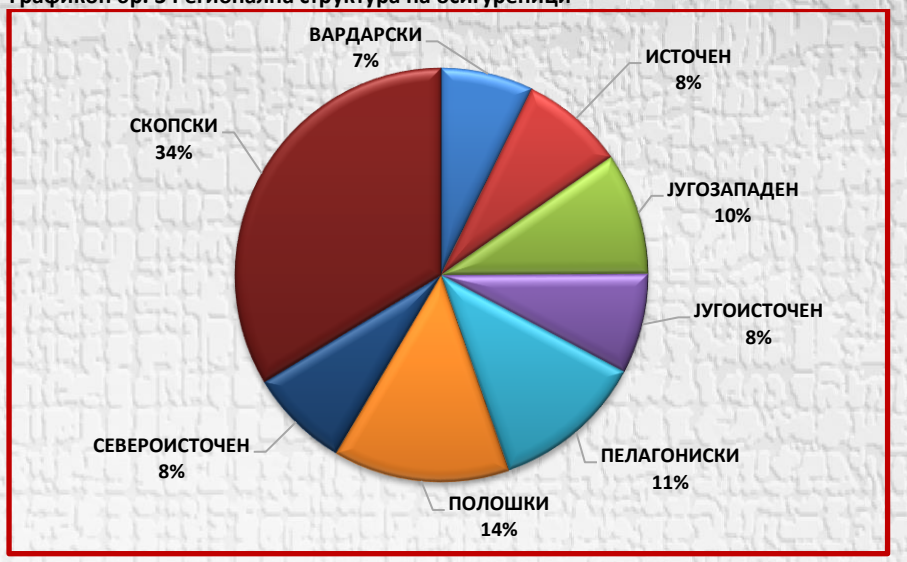
Во структурата на носителите на осигурување, најголем дел се вработените лица околу 47%, потоа пензионерите со 29%, невработените и лицата осигурени преку Министерството за здравство со 22% и земјоделците и останатите со по 1%. Тоа значи дека на две активно вработени лица, во просек доаѓа едно лице во пензија и едно невработено лице односно лице за кое осигурување плаќа Министерството за здравство.

Графикон бр. 2 Структура на носители на осигурување

Извор: ФЗОРСМ

Графикон бр. 3 Регионална структура на осигуреници

Извор: ФЗОРСМ

Во однос на распространетоста на осигурените лица по региони, најголем број од осигурениците се наоѓаат во Скопскиот регион и нивното учество во вкупниот број осигуреници изнесува 34%, додека најмал број осигуреници има во Вардарскиот регион, односно 7% од вкупниот број осигуреници, што може да се види од наредната табела.

Табела бр. 2 Осигурени лица по региони

Регион	Лично осигурени	Членови	Вкупно осигуреници	Коефициент на членови во однос на лично осигурани
Вардарски	92.441	42.160	134.601	0,46
Источен	107.619	43.078	150.697	0,40
Југозападен	114.187	65.149	179.336	0,57
Југоисточен	94.243	51.635	145.878	0,55
Пелагониски	141.810	63.730	205.540	0,45
Полошки	147.724	112.620	260.344	0,76
Североисточен	93.263	55.705	148.968	0,60
Скопски	407.573	223.801	631.374	0,55
Вкупно	**1.198.860**	**657.878**	**1.856.738**	**0,55**

Извор: ФЗОРСМ

**Во прилог на извештајот се наоѓаат статистичките региони во Р.С. Македонија*

Во табелата 2, во последната колона, е прикажан коефициентот на зависност (dependency rate) кој го покажува соодносот помеѓу бројот на членови на семејствата и работоспособното население по региони. Високата вредност на овој коефициент укажува на тоа дека активното население, оние кои плаќаат придонес на здравствено осигурување, се соочуваат со поголем товар за поддршка и обезбедување на социјалните услуги потребни за членовите на семејствата. Вредноста на овој коефициент е највисока во Полошкиот регион и изнесува 0,76, додека најниска вредност има во источниот регион каде истиот изнесува 0,40. На ниво на држава овој коефициент изнесува 0,55 и е на исто ниво како и во 2022 година.

II. ЗДРАВСТВЕНИ УСЛУГИ

1. ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Во примарната здравствена заштита осигуреникот го остварува првиот контакт со здравствениот систем и има посебно значење како „капија“ на целиот систем. Поточно, кај избраниот лекар секој осигуреник треба да добие квалитетно следење на неговата вкупна здравствена состојба, согледување на ризиците и рано откривање на определените заболувања што е од огромно значење за превенцијата и навременото лекување.

Соодветно на погоре наведеното, ФЗОРСМ постојано ги следи услугите и го унапредува начинот на финансирање на примарната здравствена заштита со тенденција на долг рок да обезбеди поквалитетна услуга, односно подобра превентивна здравствена заштита и навремена дијагностика со што ќе се обезбеди подобро здравје за сите осигуреници и поефикасно користење на средствата.

1.1 МАТИЧНИ ЛЕКАРИ

Осигурените лица заради користење на примарната здравствена заштита вршат избор на лекар во дејностите: општа медицина, гинекологија и општа стоматологија.

Основната здравствена заштита ги опфаќа мерките и активностите што ги презема избраниот лекар и тоа:

- Превентивни мерки и активности со цел за унапредување на здравствената состојба, спречување, сузбивање и рано откривање на болести и други нарушувања на здравјето;
- Лекарски прегледи, советувања и други видови медицинска помош со цел за утврдување, проверување и следење на здравствената состојба;
- Лекување на болните и повредените.

Во 2023 година, вкупниот број склучени договори во примарна здравствена заштита изнесува 2.132, што во однос на 2022 година, претставува зголемување од 4 договори. Во споредба со претходната година, се бележи зголемување и кај вкупниот број лекари во примарна здравствена заштита. Во 2023 година вкупниот број лекари изнесува 2.841 и претставува зголемување за 23 лекари.

1.1.1 ОПШТИ ЛЕКАРИ

Во текот на 2023 година, примарна здравствена заштита на осигурениците обезбедуваа вкупно 1.507 општи матични лекари. Во споредба со претходната година, бројот на општите матични лекари е зголемен за 30 лекари.

Табела бр. 3 Вкупен број општи лекари и број на лекари на 1000 осигуреници

Матичен лекар	Број на лекари 2021	Број на лекари на 1000 осигуреници 2021	Број на лекари 2022	Број на лекари на 1000 осигуреници 2022	Број на лекари 2023	Број на лекари на 1000 осигуреници 2023
ПЗЗ - Општа медицина	1.533	0,84	1.477	0,81	1.507	0,81

Извор: ФЗОРСМ

Подолу, во табелата, се забележува дека најголем број општи матични лекари има во Скопскиот регион односно 493 лекари, додека најмал е бројот во вардарскиот регион со 115 општи матични лекари.

Табела бр. 4 Вкупен број општи лекари и број на лекари на 1000 осигуреници по региони за 2023 година

Региони	Општи матични лекари	Број на лекари на 1000 осигуреници
Вардарски	115	0,85
Источен	121	0,80
Југозападен	136	0,76
Југоисточен	134	0,92
Пелагониски	145	0,71
Полошки	225	0,86
Североисточен	138	0,93
Скопски	493	0,78
Вкупно	**1.507**	**0,81**

Извор: ФЗОРСМ

Во 2023 година склучени се вкупно 985 договори во примарната здравствена заштита за општа медицина. Подолу, во табелата, се забележува дека бројот на склучени договори во однос на 2022 година е зголемен за 18 ПЗУ-а.

Табела бр. 5 Број на склучени договори за ПЗЗ - општа медицина

	2021	2022	2023
Општа медицина	1.067	967	985

Извор: ФЗОРСМ

Во однос на склучените договори со избрани општи лекари по региони, во Република Северна Македонија, најголем број договори се склучени во Скопскиот регион - 284 договори, што претставува 29% од вкупно склучените договори во ПЗЗ – општа медицина.

Табела бр. 6 Распространетост на склучените договори за ПЗЗ-општа медицина по региони за 2023 година

Регион	Број на договори	Договори на 10.000 осигуреници
Вардарски	71	5,27
Источен	87	5,77
Југозападен	100	5,58
Југоисточен	77	5,28
Пелагониски	114	5,55
Полошки	162	6,22
Североисточен	90	6,04
Скопски	284	4,50
Вкупно	**985**	**5,53**

Извор: ФЗОРСМ

Споредувајќи ги со бројот на осигуреници, на секои 10 илјади осигуреници склучени се 5,53 договори во ПЗЗ – општа медицина. Најголем број договори се склучени во Полошкиот регион 6,22 на секои 10 илјади осигуреници, додека најмалку се склучени во Скопскиот регион или 4,50 на секои 10 илјади осигуреници.

Фондот за општите матични лекари има дефинирано превентивни активности и цели кои се прикажани подолу во табелата.

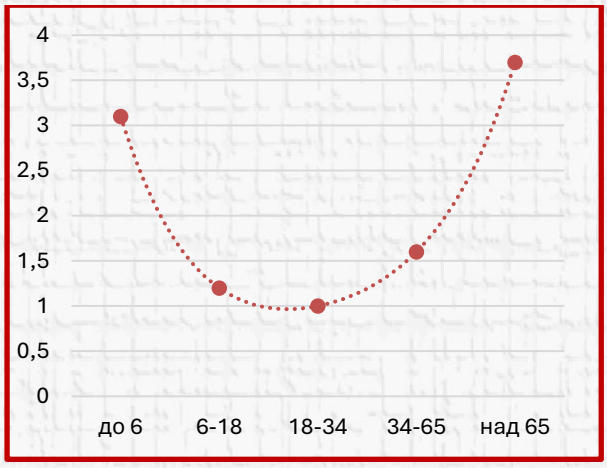
Табела бр. 7 Превентивни активности и цели во ПЗЗ - за дејноста општа медицина за 2023 година

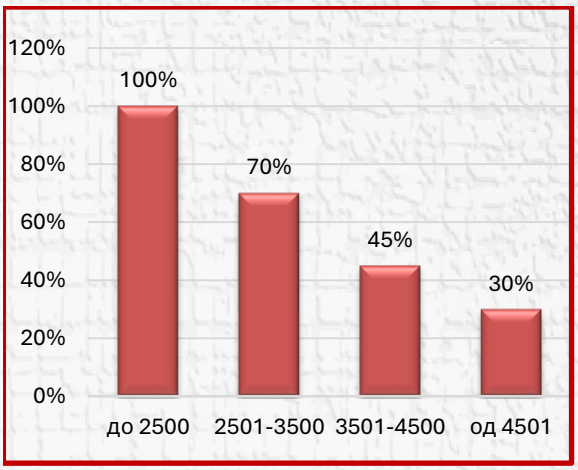
ПРЕВЕНТИВНИ ЦЕЛИ КАЈ МАТИЧНИТЕ ЛЕКАРИ ОД ДЕЈНОСТА ОПШТА МЕДИЦИНА		
ОПШТИ ЦЕЛИ	**Рецепти**	Рационално користење и рационално пропишување на лекови од Листата на лекови на товар на ФЗОРСМ ;
	Боледувања	Рационално и оправдано пропишување и издавање боледување до 15 дена од страна на избраниот лекар.
ПРЕВЕНТИВНИ ЦЕЛИ ЗА ОСИГУРЕНИ ЛИЦА ОД 35 ДО 56 ГОДИНИ И ЦЕЛИ ЗА ХРОНИЧНО ЗАБОЛЕНИТЕ ОСИГУРЕНИ ЛИЦА ОД ДИЈАБЕТЕС, БУБРЕЖНИ И КАРДИО ВАСКУЛАРНИ ЗАБОЛУВАЊА	**Превенција на шеќерна болест (Diabetes mellitus)**	Превентивни активности за рано откривање на шеќерна болест (Diabetes melllitus) на популација од 35 до 56 годишна возраст
		Едукација на сите хронично болни осигуреници од дијабетес мелитус
	Превенција на бубрежни (нефролошки) заболувања	Превентивни активности за рано откривање на бубрежни (нефролошки) заболувања на популација од 35 до 56 годишна возраст
		Едукација на сите хронично болни осигуреници од бубрежни заболувања
	Превенција на кардиоваскуларни заболувања - КВП	Превентивни активности за рано откривање на кардиоваскуларни заболувања на популација од 35 до 56 годишна возраст
		Едукација на сите хронично болни осигуреници од кардиоваскуларни заболувања
ПРЕВЕНТИВНИ ЦЕЛИ ЗА ОСИГУРЕНИЦИ ОД ДЕТСКА ВОЗРАСТ	**Превенција и рано откривање на деформитети на рбетен столб**	Превентивни активности за рано откривање на деформитети на рбетен столб на популација од 6 до 14 годишна возраст

Извор: ФЗОРСМ

Висината на капитациониот бод кај општите лекари во јануари 2023 година е зголемена од 63 на 75 денари. Но, истиот се менува во зависност од возраста на осигуреното лице, односно најмладите и најстарите имаат повисоки коефициенти, како што е прикажно на графиконот подолу. Во зависност од вкупниот број поени на матичниот лекар, на истиот до 2500 поени капитацијата се исплатува целосно, за наредните 500 поени во износ од 70%, за наредните 500 во износ од 45% и за поените над нивото од 4500 поени во износ од 30%.

Графикон бр. 4 Пресметка на капитација

Извор: ФЗОРСМ

Во 2023 година просечно по пациент за општ матичен лекар издвоен е годишен износ од 1.509 денари, односно по околу 126 денари месечно.

Исплатената капитација за општите лекари во 2023 година изнесува 2.847 милиони денари што е зголемување за 14,28% во однос на 2022 година.

Табела бр. 8 Исплатена капитација за општите лекари за 2023 година

	2021	2022	2023
Општи лекари	2.290.307.306	2.491.374.121	2.847.211.949

Извор: ФЗОРСМ

1.1.2 ГИНЕКОЛОЗИ

Во текот на 2023 година примарна здравствена заштита на осигурениците обезбедуваа вкупно 161 гинеколог. Во споредба со претходната година, бројот на гинеколози е зголемен за 2 лекари.

Табела бр. 9 Вкупен број матични гинеколози и број на лекари на 1000 осигуреници

Матичен лекар	Број на лекари 2021	Број на лекари на 1000 осигуреници 2021	Број на лекари 2022	Број на лекари на 1000 осигуреници 2022	Број на лекари 2023	Број на лекари на 1000 осигуреници 2023
ПЗЗ – Гинекологија	160	0,17*	159	0,17*	161	0,17*

Извор: ФЗОРСМ

**податокот се однесува на број на гинеколози на 1000 осигуреници жени*

Подолу, во табелата, се забележува дека најголем број гинеколози има во Скопскиот регион односно 56 лекари, додека најмал е бројот во североисточниот регион со 12 гинеколози.

Табела бр. 10 Вкупен број матични гинеколози и број на лекари на 1000 осигуреници по региони за 2023 година

Региони	Гинеколози	Број на лекари на 1000 осигуреници
Вардарски	15	0,22
Источен	15	0,19
Југозападен	18	0,20
Југоисточен	14	0,19
Пелагониски	16	0,15
Полошки	15	0,11
Североисточен	12	0,16
Скопски	56	0,17
Вкупно	**161**	**0,17***

Извор: ФЗОРСМ

**податокот се однесува на број на гинеколози на 1000 осигуреници жени*

Во 2023 година склучени се вкупно 142 договори во примарната здравствена заштита за гинекологија.

Табела бр. 11 Број на склучени договори за ПЗЗ – гинекологија

	2021	2022	2023
Гинекологија	148	142	142

Извор: ФЗОРСМ

Во однос на склучените договори со избрани гинеколози по региони, во Република Северна Македонија, најголем број договори се склучени во Скопскиот регион - 49 договори, што претставува 35% од вкупно склучените договори во ПЗЗ – гинекологија.

Споредувајќи ги со бројот на осигуренички, на секои 10 илјади осигуренички склучени се 1,54 договори во ПЗЗ - гинекологија. Најголем број договори се склучени во вардарскиот регион – 2,06 на секои 10 илјади осигуренички, додека најмалку се склучени во Полошкиот регион или 1,05 на секои 10 илјади осигуренички.

Табела бр. 12 Распространетост на склучените договори за гинекологија по региони за 2023 година

Регион	Број на договори	Договори на 10.000 осигуренички
Вардарски	14	2,06
Источен	13	1,69
Југозападен	15	1,65
Југоисточен	12	1,62
Пелагониски	15	1,43
Полошки	14	1,05
Североисточен	10	1,31
Скопски	49	1,51
Вкупно:	**142**	**1,54**

Извор: ФЗОРСМ

Фондот за матичните гинеколози има дефинирано превентивни активности и цели кои се прикажани подолу во табелата:

Табела бр. 13 Превентивни активности и цели во ПЗЗ – за дејноста гинекологија за 2023 година

ПРЕВЕНТИВНИ ЦЕЛИ КАЈ МАТИЧНИТЕ ГИНЕКОЛОЗИ		
ОПШТИ ЦЕЛИ	Рецепти	Рационално користење и рационално пропишување на лекови од Листата на лекови на товар на ФЗОРСМ ;
	Боледувања	Рационално и оправдано пропишување на боледување
ГИНЕКОЛОШКО-АКУШЕРСКИ ЦЕЛИ	ПАП - Тест	Превентивни мерки и активности за малигни заболување на грлото на матката - земање на брис од PVU (Portio vaginalis uteri)
	Микробиолошки брис	Превентивни мерки и активности со земање на брис за микробиолошко испитување
	Колпоскопија по индикација на позитивен ПАП - тест	Превентивни мерки и активности за малигни заболување - колпоскопски преглед

Извор: ФЗОРСМ

Висината на месечната капитација по осигуреник кај избраните гинеколози во јануари 2023 година е зголемена од 63 на 75 денари. Просечно, месечната капитација на матичен гинеколог за 2023 година изнесува 229.233.

Исплатената капитација за матичните гинеколози во 2023 година изнесува 442,8 милиони денари што е зголемување за 26% во однос на 2022 година.

Табела бр. 14 Исплатена капитација за матични гинеколози за 2023 година

	2021	2022	2023
Гинеколози	407.365.286	351.549.167	442.878.517

Извор: ФЗОРСМ

1.1.3 СТОМАТОЛОЗИ

Во текот на 2023 година примарна здравствена заштита на осигурениците обезбедуваа вкупно 1.173 стоматолози. Во споредба со претходната година, бројот на стоматолози е намален за 9 лекари.

Табела бр. 15 Вкупен број матични стоматолози и број на лекари на 1000 осигуреници

Матичен лекар	Број на лекари 2021	Број на лекари на 1000 осигуреници 2021	Број на лекари 2022	Број на лекари на 1000 осигуреници 2022	Број на лекари 2023	Број на лекари на 1000 осигуреници 2023
ПЗЗ – Стоматологија	1.242	0,70	1.182	0,67	1.173	0,66

Извор: ФЗОРСМ

Подолу, во табелата, се забележува дека најголем број стоматолози има во Скопскиот регион односно 349, додека најмал е бројот во североисточниот регион со 81 стоматолог.

Табела бр. 16 Вкупен број на матични стоматолози и број на лекари на 1000 осигуреници по региони за 2023 година

Региони	Стоматолози	Број на лекари на 1000 осигуреници
Вардарски	87	0,65
Источен	93	0,62
Југозападен	128	0,71
Југоисточен	122	0,84
Пелагониски	146	0,71
Полошки	167	0,64
Североисточен	81	0,54
Скопски	349	0,55
Вкупно	1.173	0,66

Извор: ФЗОРСМ

Во 2023 година склучени се вкупно 1.005 договори во примарната здравствена заштита за стоматологија. Подолу, во табелата, се забележува дека бројот на склучени договори во однос на 2023 година е намален за 14 ПЗУ-а.

Табела бр. 17 Број на склучени договори за ПЗЗ – стоматологија

	2021	2022	2023
Стоматологија	1.075	1.019	1.005

Извор: ФЗОРСМ

Во однос на склучените договори со избрани стоматолози по региони, во Република Северна Македонија, најголем број договори се склучени во Скопскиот регион - 280 договори, што претставува 28% од вкупно склучените договори во ПЗЗ – стоматологија.

Споредувајќи ги со бројот на осигуреници, на секои 10 илјади осигуреници склучени се 5,74 договори во ПЗЗ - стоматологија. Најголем број договори се склучени во југоисточниот регион –6,79 на секои 10 илјади осигуреници, додека најмалку се склучени во Скопскиот регион или 4,43 на секои 10 илјади осигуреници.

Табела бр. 18 Распространетост на склучените договори за стоматологија по региони за 2023 година

Регион	Број на договори	Договори на 10.000 осигуреници
Вардарски	80	5,94
Источен	84	5,57
Југозападен	119	6,64
Југоисточен	99	6,79
Пелагониски	132	6,42
Полошки	142	5,45
Североисточен	69	4,63
Скопски	280	4,43
Вкупно	1.005	5,74

Извор: ФЗОРСМ

Фондот за матичните стоматолози има дефинирано превентивни активности и цели кои се прикажани подолу во табелата:

Табела бр. 19 Превентивни активности и цели во ПЗЗ – за дејноста стоматологија за 2023 година

ПРЕВЕНТИВНИ ЦЕЛИ КАЈ МАТИЧНИТЕ СТОМАТОЛОЗИ		
ОПШТИ ЦЕЛИ	**Рецепти**	Рационално користење и рационално пропишување на лекови од Листата на лекови на товар на Фондот во примарна стоматолошка здравствена заштита
	Упати	Рационално упатување на повисоко ниво на здравствена заштита, освен за упатите за биохемиска лабараторија, микробиолошка лабараторија и рентген дијагностика
	Боледувања	Рационално и оправдано пропишување на боледување до 15 дена
ПРЕВЕНТИВНИ ЦЕЛИ	**Контролни прегледи**	Превентивно иследување на болестите на устата и забите со утврдување на орално хигиенски статус
	Контрола на дентален плак и остранување на меки наслаги на забите	Контрола на дентален плак и остранување на меки наслаги на забите
	Превентивно залевање на фисурите на забите	Превентивно залевање на фисурите на втори стални молари од 11 до 13 години кај 100% од осигурените лица

Извор: ФЗОРСМ

Висината на капитациониот бод кај матичните стоматолози во јануари 2023 година е зголемена од 48 на 61 денар. Просечно, месечната капитација на матичен стоматолог за 2023 година изнесува 70.847.

Исплатената капитација за матичните стоматолози во 2023 година изнесува 997 милиони денари што е зголемување за 31,34% во однос на 2022 година.

Табела бр. 20 Исплатена капитација за матични стоматолози за 2023 година

	2021	2022	2023
Стоматолози	895.425.715	759.261.001	997.246.835

Извор: ФЗОРСМ

1.1.4 ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ВО ЗДРАВСТВЕНИ ДОМОВИ

Во здравствените домови се пружаат здравствени услуги во превентивната здравствена заштита, услуги на итна помош и домашно лекување.

Превентивна здравствена заштита во здравствените домови

Превентивните мерки и активности опфаќаат:

- Заштита од штетни влијанија врз здравјето на населението;
- Откривање, сузбивање и спречување на заразни болести;
- Систематски прегледи на децата, учениците и студентите;
- Заштита на жената во врска со бременоста, породувањето, леунството и контрацепцијата;
- Заштита на доенчињата и малите деца;
- Заштита од болести на зависности и
- Други превентивни мерки и активности.

Мерките и активностите се вршат во обем и на начин утврден со програми што ги донесува Владата на Република Северна Македонија. Истовремено, ФЗОРСМ обезбедува средства за покривање на расходите за ангажираниот персонал, режиските трошоци и останатите неопходни трошоци што не се покриени од средствата на Министерството за здравство преку вреднување на тимови во примарните пакети на здравствени услуги.

Итна медицинска помош и континуирана дваесет и четири часовна здравствена заштита

Итната медицинска помош, осигуреното лице ја остварува со пружање на дијагностички и терапевтски постапки што се неопходни за отстранување на непосредна опасност по животот и здравјето на осигуреното лице.

Осигуреното лице има право на континуирана дваесет и четири часовна здравствена заштита и во подрачјата каде нема организирано итна медицинска помош со дежурна служба или во постојната организирана служба каде лекарските тимови се во недоволен број.

Здравствените услуги од итната медицинска помош и континуираната здравствена заштита се извршуваат од тимовите во здравствените домови низ Република Северна Македонија, со кои ФЗОРСМ склучува договори.

Патронажна дејност и поливалентна патронажа

Патронажната дејност и поливалентата служба ги опфаќа здравствените услуги:

- Патронажни посети на жени во репродуктивниот период;
- Патронажни посети на бремени жени и леунки;
- Патронажни посети на новородени, доенчиња и предучилишни деца.

Советување

Советувалиштата при здравствените домови ги спроведуваат здравствено - воспитните активности за безбедно репродуктивно однесување на граѓаните, мерките за здравствена заштита на планирана и сакана бременост, како и активностите за промовирање на здравјето на населението пошироко.

Превентивна здравствена заштита и вакцинирање

Превентивните прегледи се вршат со динамика што обезбедува следење на растот и развојот, раното откривање на болестите и нарушувањата, откривање на причините и последиците од патолошки состојби и создавање основа за санирање и подобрување на утврдените состојби. Со Програмата за имунизација, донесена од Владата, се опфатени сите предучилишни и училишни деца со задолжителните имунизации според утврден календар за имунизација. Имунизацијата ја вршат тимови при здравствените домови во Република Северна Македонија.

Превентивна стоматолошка здравствена заштита

Превентивните стоматолошки мерки кај младата популација ги опфаќаат најсоодветните промотивно-превентивни мерки што доведуваат до намалување на морбидитетот на болеста, најчесто кариесот и пародонталната болест. Во оваа дејност се опфатени интервенциите од детската и превентивната стоматологија, како и раното откривање на ортодонтските аномалиите на децата од предучилишна и училишна возраст. Овој вид здравствени услуги се остваруваат од тимовите во здравствените домови на Република Северна Македонија.

Рурален тим

Со започнување на проектот за воведување на рурален лекар се овозможи на осигурените лица кои не можат да го остварат правото на здравствена заштита на примарно ниво во местото на живеење, да имаат право на здравствена заштита на примарно ниво во здравствен дом во кој се врши здравствена дејност на примарно ниво и кој има седиште во подрачјето во кое е опфатена општината каде се наоѓа местото на живеење на осигуреното лице.

Руралниот лекар согласно законската регулатива:

- Врши прегледи на пациентите според нивната здравствена состојба во амбулантски услови во пунктовите на здравствените домови, како и во домашни услови;
- Врши превентивни мерки и активности утврдени со програми за унапредување и зачувување на здравјето на пациентите;
- Пропишува лекови на рецепт од Листата на лекови во примарна здравствена заштита;
- Учествува во спроведување на тимски форми во дејностите од примарната здравствена заштита;
- Земање на крв;
- Аплицирање на ампуларна терапија.

Во 2023 година за сите услуги од примарната здравствена заштита, пружани од здравствените домови, ФЗОРСМ обезбеди 1,2 милијарди денари на годишно ниво. Подолу, во табелата, е прикажан бројот на тимови во превентивна здравствена заштита и итна медицинска помош.

Табела бр. 21 Тимови во превентивна здравствена заштита и итна медицинска помош со домашно лекување

Примарни пакети	2022	2023
Итна медицинска помош	278	273
Домашно лекување и дежурна служба	48	39
Систематски прегледи, вакцинации и советувалиште	129	126
Превентивна стоматологија	137	138
Итна стоматологија	35	33
Патронажни сестри	336	322
Рурален тим	9	6

Извор: ФЗОРСМ

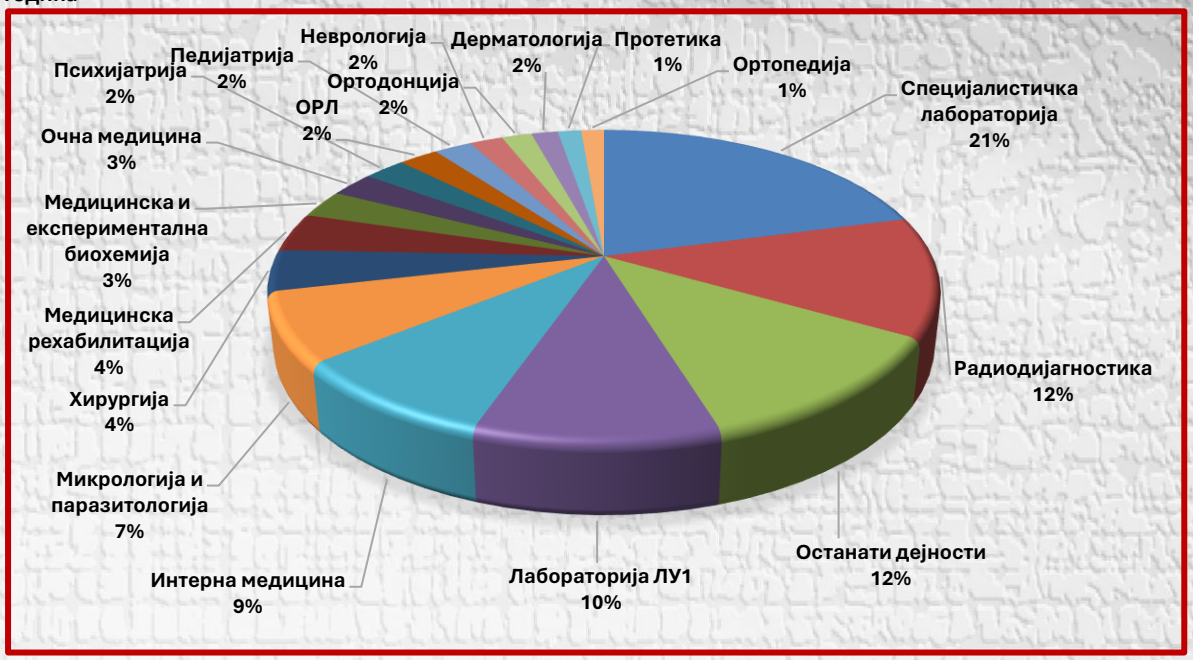
2. СПЕЦИЈАЛИСТИЧКО- КОНСУЛТАТИВНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Здравствените услуги, кои осигурениците ги добиваат на секундарно ниво и се однесуваат на дијагностицирање и третирање на болести во амбуланта од лекари специјалисти, ја сочинуваат специјалистичко - консултативната здравствена заштита. Во случај кога матичниот лекар има потреба од стручно мислење на повисоко ниво, според системот на упатување, го насочува осигуреникот на повисоко ниво кај лекар специјалист. На секундарното ниво осигурениците можат да добијат различни видови услуги кои се групираат според дејности и тоа: интернистичка дејност, лабораториска дејност, радио дијагностика, физикална медицина, очна медицина итн. Услугите од ова ниво на здравствена заштита се обезбедуваат од лекарските тимови во јавни здравствени установи (ЈЗУ) и во приватни здравствени установи (ПЗУ).

Во 2023 година вкупниот број договори што ФЗОРСМ ги склучи со ПЗУ за овој вид здравствена заштита изнесува 470, и е приближно исто колку и во 2022 година, што се должи на донесувањето на мрежата на здравствени установи, односно воведувањето критериуми според кои здравствените установи можат да склучат договор како задолжителното здравствено осигурување. Вкупниот договорен надоместок за овие здравствени установи во 2023 година изнесувал 853,9 милиони денари.

Врз основа на податоците, од сите дејности во рамките на специјалистичко - консултативната здравствена заштита, најголем број осигуреници имале потреба од специјалистичка лабораторија со 21% учество во вкупните услуги на специјалистичко ниво, дејноста радиодијагностика со 13% и лабораториски услуги ЛУ1 со 10%. Потоа следат интернистички услуги со 9%, хирургија, микрологија и паразитологија со 7%, хирургија и медицинска рехабилитација со по 4% итн.

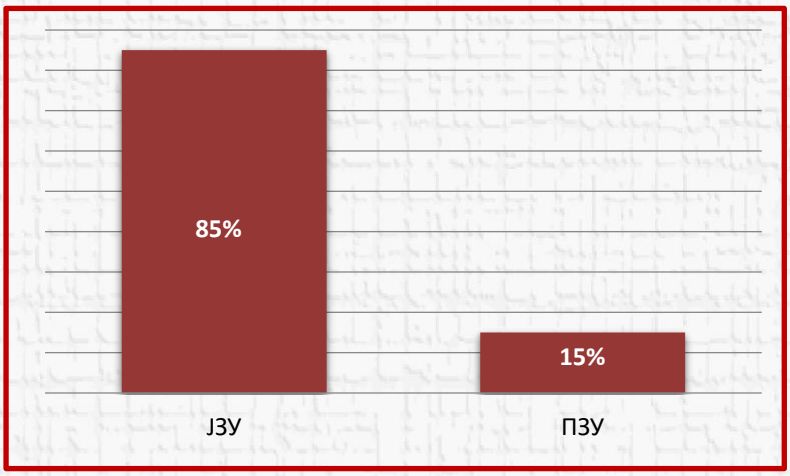
Графикон бр. 5 Структура на фактуриранот износ за специјалистичко-консултативна здравствена заштита за 2023 година

Извор: ФЗОРСМ

Од анализираните податоци за 2023 година, се забележува дека 85% од средствата за специјалистичко - консултативна здравствена заштита се насочени за здравствените услуги обезбедени во рамките на јавното здравство, додека 15% од средствата се за услуги во приватното здравство.

Графикон бр. 6 Средства за специјалистички услуги по вид на ЗУ

Извор: ФЗОРСМ

2.1 СПЕЦИЈАЛИСТИЧКО - КОНСУЛТАТИВНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА – МЕДИЦИНСКИ ДЕЈНОСТИ

Покрај јавните здравствени установи, со упатите од матичните лекари за повисоко ниво на здравствена заштита, осигурениците можат да добијат здравствена услуга и од приватни специјалистичко – консултативни здравствени установи со кои ФЗОРСМ има склучено договор.

Во 2023 година, Фондот има склучено договор со 159 ПЗУ кои вршат специјалистичко - консултативна здравствена заштита во медицински дејности од кои 13 се специјалистички лаборатории (ЛУ2). Во истите здравствени установи, услугите ги обезбедуваат вкупно 194 тимови.

Табела бр. 22 Број на договори во ПЗУ СКЗЗ кои вршат медицински дејности

	2021	2022	2023
ПЗУ СКЗЗ Медицински дејности	157	159	159

Извор: ФЗОРСМ

Од вкупно 159 склучени договори, најголем дел се од дејноста интерна медицина, па потоа следуваат договорите за физикална медицина и оториноларингологија.

Во однос на територијалната структура на склучените договори, најголем број договори се склучени во Скопскиот регион, па потоа се источниот и североисточниот регион.

Табела бр. 23 Регионална распределна на специјалистички тимови1

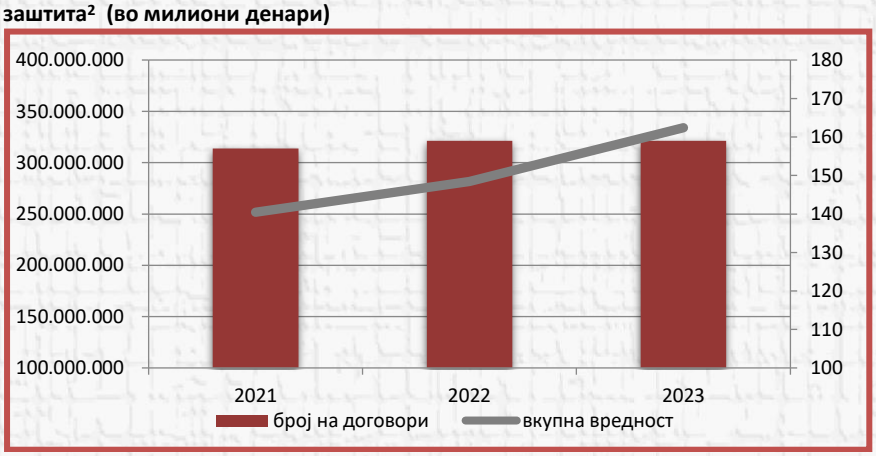
Регион	Дерматовенерологија	Интерна медицина	Максилофацијална хирургија	Неврологија	Општа хирургија	Ортопедија	Оториноларингологија	Офталмологија	Психијатрија	Физикална медицина	Вкупно
Вардарски		8					2	1			11
Источен	1	6			1		3	2	2	1	16
Југозападен		9					1	2	1	1	14
Југоисточен	3	3				1		1	3	1	12
Пелагониски	2	2	1	1					1		7
Полошки		5	1			1	2	2	1		12
Североисточен	2	5				1	4		2	2	16
Скопски	7	23		1		1	10	10	9	19	80
Вкупно	**15**	**61**	**2**	**2**	**1**	**4**	**22**	**18**	**19**	**24**	**168**

Извор: ФЗОРСМ

Утврдувањето на висината на договорените надоместоци за ПЗУ кои вршат специјалистичко - консултативна здравствена заштита на годишно ниво направено е согласно методологија дефинирана во рамките на Планот и програмата за здравствени услуги, која Фондот ја утврдува во рамките на планираните средства за фискалната година, според Законот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија.

Со цел да се обезбеди правилна и пропорционална распределба на средствата помеѓу ПЗУ-ата при определувањето на договорениот надомест, пресметките за утврдување на почетните договорни надоместоци се базираат на вредност по тим во износ од 82.800 денари месечно (утврден минимален праг за месечен износ по тим).

Графикон бр.7 Број на договори и вкупни договорни надоместоци во специјалистичко - консултативна здравствена заштита2 (во милиони денари)

Извор: ФЗОРСМ

[1] Без ЛУ2 и цитолошка лабораторија

[2] Без специјалистичка стоматологија и лаборатории (ЛУ1)

Вкупната вредност на договорените надоместоци во 2023 година за ПЗУ кои вршат специјалистичко - консултативна здравствена заштита – медицински дејности е 334 милиони денари. Споредбено со 2022 година може да се забележи раст на вкупната вредност на договорените надоместоци за околу 19%.

2.2 СПЕЦИЈАЛИСТИЧКО-КОНСУЛТАТИВНА СТОМАТОЛОШКА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Здравствените услуги од специјалистичка стоматолошка здравствена заштита - протетика, ортодонција и орална хирургија се остваруваат во приватни здравствени установи со кои ФЗОРСМ склучува договори.

Во 2023 година се склучени договори со вкупно 196 приватни здравствени установи кои вршат специјалистичка стоматолошка здравствена заштита со вкупно 221 тим од дејностите; ортодонција, протетика и орална хирургија. Во однос на претходната година, бројот на склучени договори со приватни здравствени установи кои вршат специјалистичка стоматолошка здравствена заштита е на исто ниво.

Табела бр. 24 Број на договори во ПЗУ специјалистичко-консултативна стоматолошка здравствена заштита

	2021	2022	2023
ПЗУ СКЗЗ Стоматологија	169	196	196

Извор: ФЗОРСМ

Во однос на регионалната распределба на специјалистички стоматолошки тимови, најголем е бројот во Скопскиот регион, па потоа се Полошкиот и источниот регион.

Табела бр. 25 Регионална распределна на специјалистички стоматолошки тимови

Регион	ОРАЛНА ХИРУРГИЈА	ОРТОДОНЦИЈА	ПРОТЕТИКА	ВКУПНО
Вардарски	2	10	6	18
Источен	4	12	7	23
Југозападен	6	9	8	23
Југоисточен	4	8	5	17
Пелагониски	3	10	8	21
Полошки	11	9	5	25
Североисточен	2	8	1	11
Скопски	13	30	40	83
Вкупно	**45**	**96**	**80**	**221**

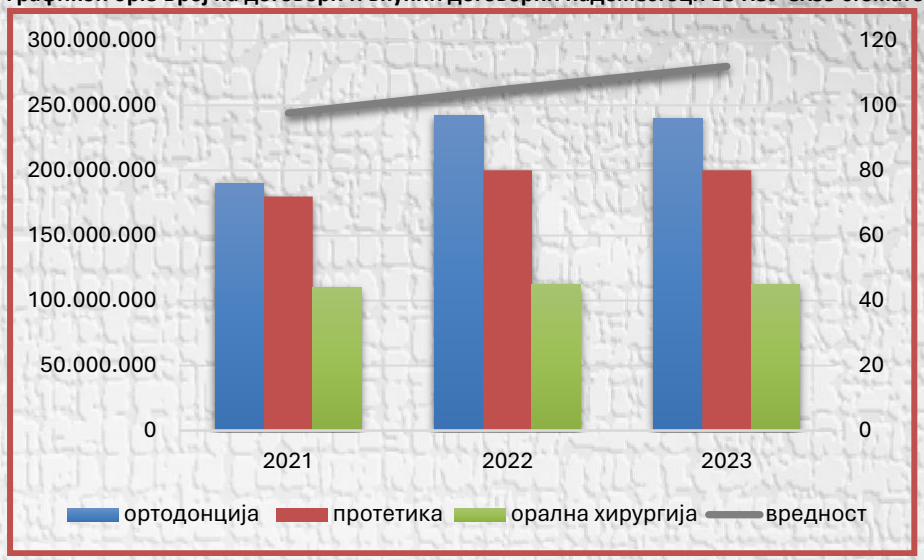
Извор: ФЗОРСМ

Утврдувањето на висината на договорените надоместоци за ПЗУ кои вршат специјалистичко – стоматолошки здравствени услуги е согласно Планот и програмата за здравствени услуги. За здравствени услуги од специјалистичка стоматологија ФЗОРСМ во 2023 година обезбеди средства според бројот на тимови во здравствените установи со кои има склучено договор. Така, утврдениот месечен износ за еден тим се разликува во зависност од специјалноста односно за протетика и орална хирургија вредноста на тимот на месечно ниво е утврден во износ од 118.450 денари, додека за ортодонција вредноста на тимот изнесува 127.650 денари.

Вкупните средства за специјалистичко - консултативна стоматолошка здравствена заштита за ПЗУ, со кои ФЗОРСМ склучи договори во 2023 година изнесуваат 280 милиони денари.

За специјалистичка стоматолошка - консултативна здравствена заштита од областа на ортодонција се склучени договори во вкупна вредност од 127,7 милиони денари, од областа на протетика во вкупна вредност од 97,8 милиони денари и од областа на орална хирургија во вкупна вредност од 54,5 милиони денари.

Графикон бр.8 Број на договори и вкупни договорни надоместоци во ПЗУ СКЗЗ стоматологија

Извор: ФЗОРСМ

2.3 ЛАБОРАТОРИЈА

Лабораториските услуги по упат од избран лекар се лабораториски анализи и испитувања што се вршат за утврдување на заболувањата, повредите и здравствената состојба на осигурените лица во специјалистичко - консултативната здравствена заштита. Во основни биохемиски анализи спаѓаат следните испитувања:

- Хематолошки и цитолошки испитувања, (крвна слика);
- Испитување урина;
- Основни биохемиски испитувања;
- Ензимски статус.

Во 2023 година склучени се договори со вкупно 115 лаборатории кои прават анализи по упат од матичен лекар (ЛУ1).

Табела бр. 26 Број на договори во ПЗУ Лаборатории (ЛУ1)

	2021	2022	2023
ПЗУ Лаборатории (ЛУ1)	111	114	115

Извор: ФЗОРСМ

Во однос на територијалната структура на склучените договори, најголем број договори се склучени во Скопскиот регион, па потоа се Полошкиот, Пелагонискиот и југоисточниот регион.

Табела бр. 27 Територијална структура на склучени договори за ПЗУ Лаборатории

Регион	Лаборатории (лу1)	Лаборатории (лу2)
Вардарски	11	1
Источен	9	1
Југозападен	10	1
Југоисточен	13	1
Пелагониски	13	
Полошки	20	1
Североисточен	12	3
Скопски	27	5
Вкупно	115	13

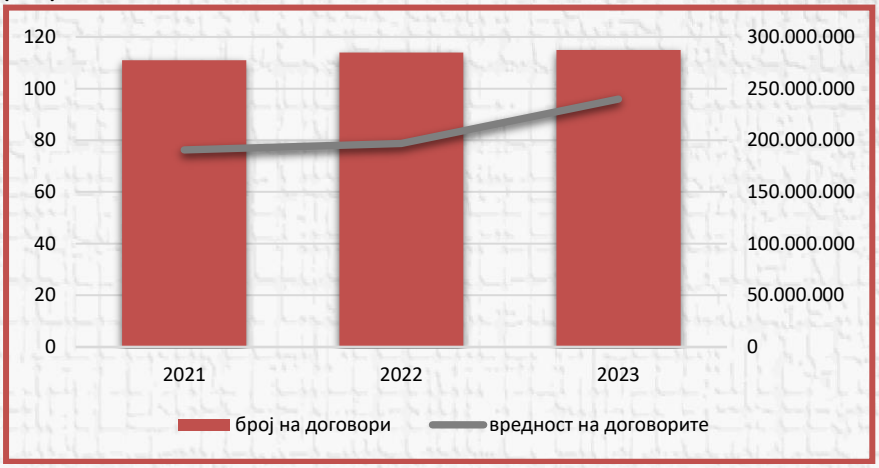
Извор: ФЗОРСМ

Утврдувањето на висината на договорените надоместоци за ПЗУ лаборатории кои вршат услуги по упат од матичен лекар – ЛУ1 направено е согласно Методологија дефинирана во рамките на Планот и програмата за здравствени услуги, која ФЗОРСМ ја утврдува во рамките на планираните средства за фискалната година, според Законот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија.

Според методологијата, при утврдување на висината на договорениот надоместок за ПЗУ–ата, ФЗОРСМ применува формула која се базира на бројот на тимови со кои работи здравствената установа и има склучено договор со ФЗОРСМ, како и реализираните здравствени услуги на годишно ниво. Ваквиот начин на утврдување на договорените надоместоци претставува унифициран и еднаков пристап за сите ПЗУ кои вршат специјалистичко - консултативна дејност. Така, со цел да се обезбеди правилна и пропорционална распределба на средствата помеѓу ПЗУ-ата при определувањето на договорениот надомест, пресметките се базираат на вредност по тим во износ од 72.000 денари месечно (утврден минимален праг за месечен износ по тим) и анализа на реализирани услуги до и над договорениот надомест. За реализирање на биохемиски анализи кои се дел од проширениот ЛУ 1 образец и за кои установата мора да има специјалист по биохемија, на здравствените установи им се утврдуваат дополнителни 30.000 денари месечно.

Во 2023 година за ПЗУ лабораториите кои работат со упат од матичен лекар за обезбедување на основните биохемиски анализи (за Лу1 пакетот) наменети се 239,9 милиони денари, за вкупно 160 тимови.

Графикон бр.9 Број на договори и договорни надоместоци со лаборатории што работат по упат од матичен лекар (ЛУ1)

Извор: ФЗОРСМ

2.4 БИОМЕДИЦИНСКО ПОТПОМОГНАТО ОПЛОДУВАЊЕ

Во периодот од јануари-декември 2023 година Комисијата за биомедицинско потпомогнато оплодување има разгледано вкупно 1.457 барања, од кои 1.238 се барања поднесени за прво дете, 205 за второ дете, 11 барања за трето и 3 барања за четврто дете.

Табела бр. 28 Преглед на барања за биомедицинско потпомогнато оплодување за период 2021-2023 година

Година	2021	2022	2023
Прво дете	1.127	1.245	1.238
Второ дете	167	197	205
Трето дете	7	10	11
Четврто дете	2	2	3
Вкупно	**1.303**	**1.454**	**1.457**

Извор: ФЗОРСМ

Во 2023 година, реализирани (фактурирани) се 95.440.000 денари за БПО постапки извршени во 8 здравствени установи со кои Фондот има склучено договори за вршење на БПО услуги.

2.5 ДИЈАЛИЗА

Осигурените лица со хронична бубрежна слабост, здравствената услуга од специјалистичко-консултативна здравствена заштита- хемодијализа, ја остваруваат во неколку јавни здравствени установи и во приватните здравствени установи кои имаат склучено договор со ФЗОРСМ за вршење на овој вид здравствени услуги (ПЗУ Центар за дијализа „Диамед - Македонија“- со 13 дијализни центри, ПЗУ Центар за дијализа „Систина нефроплус“ – Кавадарци - со 9 дијализни центри и ПЗУ Специјална болница за нефрологија и дијализа “Диамед Скопје”).

Во пакетот на здравствени услуги – хемодијализа, покрај хемодијализниот третман содржани се и задолжителните дијагностички испитувања, како и патните трошоци од местото на живеење до центарот за дијализа и обратно.

Здравствената установа која врши хемодијализа е обврзана да ги следи индикаторите на клиничката успешност на лекувањето на пациенти со хронична бубрежна слабост, согласно европските протоколи за добра медицинска практика за хемодијализа (European Best Practice Guidelines for Haemodialysis) и Упатството за начинот на вршење на здравствена дејност која се однесува на лекување со дијализа, донесено од Министерството за здравство. Резултатите од мерењето на индикаторите задолжително се доставуваат по завршетокот на секој квартал во тековната година. Исто така, здравствените установи, кои имаат склучено договор со ФЗОРСМ за вршење хемодијализа, задолжително водат Регистар на осигурените лица кои постојано се дијализираат во нивната установа. Регистарот на осигурените лица редовно се ажурира и секоја измена задолжително се доставува до ФЗОРСМ.

Вкупниот годишен надоместок за обезбедување хемодијализни третмани на осигурените лица се утврдува врз основа на Планот и програмата за здравствени услуги, која ФЗОРСМ ја утврдува во рамките на планираните средства за фискалната година, според Законот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија.

Фондот ги плаќа сите извршени здравствени услуги за хемодијализен третман на осигурените лица, фактурирани од страна на здравствените установи кои имаат склучено договор со Фондот за вршење на хемодијализа. Кај јавните здравствени установи потребните средства за хемодијализа се вклучени во рамките на вкупниот договорен надоместок за ЈЗУ за 2023 година.

Табела бр. 29 Реализирани дијализни третмани во 2023

Здравствена установа	2023		
	Вкупен број на услуги		Вкупен износ
	Хемодијализа	Хемодијафилтрација	
ПЗУ-Центар за дијализа Диамед Македонија	96.310	10.272	635.974.188
ПЗУ Диамед Скопје	17.532	/	101.617.974
ПЗУ-Центар за дијализа Систина Нефроплус	70.271	8.926	475.394.985
ЈЗУ УК за Нефрологија	7.295	/	42.234.757
ЈЗУ Градска Општа Болница 8 ми Септември	6.590	/	37.514.650
Завод за нефрологија Струга	15.635	/	90.426.027
ВКУПНО	213.633	19.198	1.383.162.581

Извор: ФЗОРСМ

Врз основа на анализата на остварените дијализни третмани во јавните и приватните здравствени установи, во текот на 2023 година извршени се 232.831 дијализни третмани со вкупен износ од 1.383.162.581 денари. Во овие бројки се вклучени и осигурениците кои се на времена дијализа, наши осигуреници со престој надвор од државата, како и странски државјани кои обезбедиле услуги во наведените јавни и приватни здравствени установи.

3. БОЛНИЧКА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Здравствените услуги во болничката здравствена заштита се остваруваат во јавните здравствени установи: општите болници, клиничките болници, специјалните болници, универзитетските клиники, како и во приватните болнички здравствени установи. Во текот на 2023 година вкупниот бројот на здравствени установи изнесува 109 јавни здравствени установи.

Вкупната вредност на договорните надоместоци на јавните здравствени установи во 2023 година е зголемен за околу 12,5% или за 2.909 милиони денари во однос на 2022 година. Во текот на 2023 остварile здравствени услуги во вкупна вредност од 17.203.792 илјади денари што е за 557.885 илјади денари повеќе од 2022 година.

Графикон бр. 10 Вкупна вредност на договорите *(во 000 денари)*

Извор: ФЗОРСМ

Пооделно, по видови на јавни здравствени установи, најголемо зголемување има кај универзитетските клиники, зголемувањето е во износ од 2.149 милиони денари односно 24,3%, потоа кај општите и клинички болници е 493 милиони денари, односно за 6,3%.

Табела бр. 30 Договорени надоместоци со ЈЗУ *(во 000 денари)*

ЈЗУ	2021	2022	2023
Здравствени домови и здравствени поликлиники	2.909.480	2.934.835	3.108.492
Општи и клинички болници	6.868.592	7.864.824	8.357.369
Специјални болници	1.450.249	1.607.894	1.812.946
Центри за јавно здравје	383.687	365.830	388.414
Универзитетски клиники	7.891.853	8.827.927	10.977.103
Институти	1.390.043	1.732.611	1.598.357
Вкупно	**20.893.904**	**23.333.921**	**26.242.681**

Извор: ФЗОРСМ

Болничките здравствени услуги опфаќаат:

- Лекување на акутните болнички случаи (по методологијата на дијагностичко - сродни групи (ДСГ));
- Останати болнички услуги, што се однесуваат на лекување во дневна болница, со медикаментозна терапија и лекување на хронично болни во физикалната медицина, медицинска рехабилитација и психијатрија.

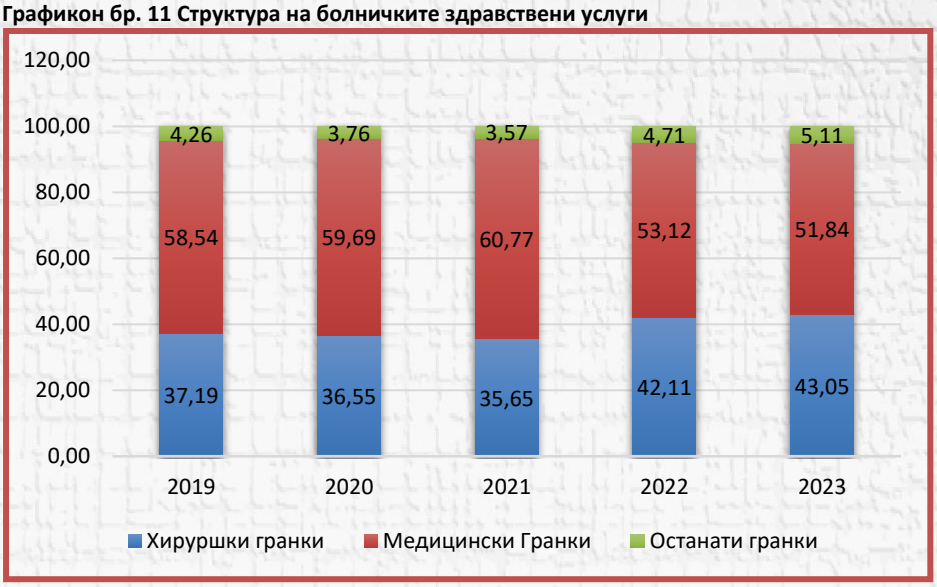
Во системот на дијагностичко - сродни групи, во 2023 година се вклучени вкупно 62 здравствени установи, и тоа 56 јавни здравствени установи (14 општи болници, 27 клиники, 3 клинички болници, 9

специјални болници, 3 психијатриски болници) и 6 приватни здравствени установи што евидентираат здравствени услуги само од областа на кардиоваскуларната и очната хирургија. Поради спецификата во третманот на пациентите и трошоците поврзани со истото, како и неможноста за големи промени во алгоритамот на ДСГ груперот, Фондот за здравство воведе 12 нови групи на здравствени услуги во болничка здравствена заштита за пациенти кои се заболени од КОВИД 19. Овие групи во 2021 година се користеа за евиденција и фактурирање на пациенти заболени од КОВИД 19, додека останатите здравствени услуги продолжија да се евидентираа и фактурираат преку ДСГ системот.

Поради пандемијата од КОВИД 19 која започна во 2020 година и продолжи во 2021 година, мерките за заштита и режимот на работење на здравствените установи, беше променета структурата и беше значајно намален обемот на извршени болничките здравствени услуги. Со стишување на пандемијата и намалување на бројот на заболени од КОВИД 19, се забележува тренд на зголемување на бројот на болнички здравствени услуги и враќање на нивната структура кон нивото пред пандемијата.

Во однос на структурата на пружените услуги од болничка здравствена заштита, доминираат медицинските не хируршки услуги со 51,84%, а потоа хируршките со 43,05%. Во споредба со претходната година, се забележува мало зголемување на учеството на хируршките гранки од 1 проценти за сметка на медицинските не хируршки услуги, односно во апсолутна бројка има зголемување од 3.731 хируршки услуги.

Графикон бр. 11 Структура на болничките здравствени услуги

Извор: ФЗОРСМ

Во 2023 година евидентирани се вкупно 184.829 случаи со мало зголемување од 2,6% во однос на 2022 година, но бројот на случаите сеуште е помал од пред пандемиската 2019 година (208.368). Вкупниот број болнички денови на престој во болниците во 2023 година изнесува 888.854 дена, што во однос на 2022 година претставува намалување од 7,2%. Должината на просечниот престој на пациентите на национално ниво во 2023 година изнесува 4,8 дена, исто како во 2022 година.

И во оваа година, како и во 2022 година, најголем број од пациентите се лекувани во општите и клиничките болници, а универзитетските клиники се на второ место:

- 86.475 случаи во општите и клиничките болници
- 76.044 случаи во универзитетските клиники
- 18.190 случаи во специјалните болници
- 4.002 случаи во приватните специјални болници

Повеќе од една третина од вкупниот број денови на престој се должи на лекувањето во клиниките, односно:

- 45,8 % на општите и клиничките болници;
- 42,5 % на универзитетските клиники;
- 9,5 % на специјалните болници;
- 2 % на приватните специјални болници.

Табела бр. 31 Вкупно остварени услуги по ДСГ 2022 v.s 2023 година

ЈЗУ	Број на случаи	Број на случаи	ДСГ тежина	ДСГ тежина	Вк. денови на претој	Вк. денови на престој	Просечен ден на престој	Просечен ден на престој
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Клиники	70.967	76.044	119.471	125.597	365.807	377.641	5,15	4,97
Клинички болници	27.109	28.666	30.708	32.546	105.386	113.607	3,89	3,96
Општи болници	53.278	57.809	58.573	63.921	261.339	293.200	4,91	5,07
Специјални болници	17.320	18.190	19.583	21.144	78.044	84.168	4,51	4,63
Психијатриски болници	97	118	118	149	1.702	1.937	17,55	16,42
Приватни болници	3.795	4.002	42.471	43.669	16.578	18.301	4,37	4,57
Вкупно	**172.566**	**184.829**	**270.923**	**287.027**	**828.856**	**888.854**	**4,80**	**4,81**

Извор: ФЗОРСМ

- *Во оваа табела не се вклучени здравствените услуги пружени за болнички третман на пациентите заболени од Ковид 19. Во 2023 година во болнички услови се лекувани 650 случаи за третман на заболени од Ковид 19, со остварени вкупно 5.467 болнички денови*

На прво место како најчеста причина за хоспитализација во 2023 година, исто како минатата се случаите кои спаѓаат во поглавјето "Болести на циркулаторниот систем", со 26,6 илјади случаи, а на второ место се искажуваат случаите од поглавјето "Неоплазми" со 20,4. На третото и четврто место се случаите од поглавјето "Болести на респираторниот систем" со 18,6 илјади случаи, односно случаите од поглавјето "Болести на генитоуринарниот систем " со 17,5 илјади случаи. Случаите од поглавјето "Бременост, раѓање и пуерпериум" континуирани се намалуваат и сега се на петтото место со 17,1 илјади случаи.

Во однос на вредноста на услугите во 2023 година на првото место се услугите за болестите на циркулаторниот систем, со износ од 2,09 милијарди денари, додека на второ место се услугите со дијагнози од групата "Неоплазми" со 979 милиони денари. Трет највисок износ имаат услугите за болестите на дигестивниот, со 533,9 милиони денари. Иако бројот на случаите на третираните пациенти заболени од Ковид 19 во болнички услови е мал, 650 случаи, вредноста на пружените услуги е во износ од 54,5 милиони денари.

Табела бр. 32 Најчести случаи по групи на дијагнози по МКБ-10 класификацијата (по ДСГ методот и пакетите за пациенти лекувани од КОВИД 19)

Поглавја по МКБ-10 класификацијата	Број на случаи			Вкупно фактуриран износ		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Болести на циркулаторниот систем	19.205	24.079	26.651	1.720.226.900	1.956.818.908	2.091.745.214
Неоплазми	14.870	18.985	20.485	836.187.727	950.152.272	979.326.123
Болести на респираторниот систем	35.104	22.416	18.651	2.391.278.329	897.841.082	367.541.859
Болести на генитоуринарниот систем	13.293	16.286	17.529	269.767.332	344.549.950	356.408.104
Бременост, раѓање и пуерпериум	19.385	19.005	17.141	445.997.782	437.252.700	395.774.751
Болести на дигестивниот систем	13.140	16.113	17.042	454.392.093	546.645.973	574.621.863
Фактори што влијаат на здравствениот статус и контакт со здравствени услуги	13.396	12.986	12.848	146.931.064	146.334.968	157.121.744
Повреди, труење и одредени други последици од надворешни причини	9.019	10.375	10.964	420.895.179	492.269.668	533.909.157
Болести на очите и аднекси	6.640	9.293	10.684	186.946.689	258.830.753	299.365.506
Болести на мускулоскелетален систем и сврзно ткиво	3.412	5.304	5.936	227.097.203	334.160.842	369.116.185

Извор: ФЗОРСМ

Според ДСГ методологијата, CMI (case mix index) е главен индикатор за споредба на болниците, во однос на сложеноста на пациентите кои се третирани и потрошувачката на болничките ресурси, во определен временски рок. Тој укажува на просечната клиничка сложеност на пациентите кои лежат во болница во определен временски период и на него значително влијае сложеноста на здравствените услуги пружени при лекувањето, како и дополнителните дијагнози и компликации на пациентот за време на лекувањето. CMI (case mix index) на една болница се добива кога тежинските коефициенти на сите ДСГ групи (услуги) во таа болница ќе се поделат со вкупниот број случаи по ДСГ. Аналогно, националниот CMI (case mix index) се добива кога тежинските коефициенти на сите ДСГ групи (услуги) во сите болници во Р.С.Македонија ќе се поделат со вкупниот број случаи по ДСГ и претставува просечна сложеност на пациентите во државата. На овој начин може да се следи колку се сложени односно тешки пациенти кои ги лекува секоја болница.

Комплексноста, односно CMI (case mix index), на национално ниво во 2023 година, изнесува 1,55 (1,64 заедно со терцијарот што е воведен во април 2011 година, како дополнително вреднување на услугите во клиниките) и е со многу мало намалување во однос на 2022 година кога CMI (case mix index) изнесувал 1,56 и 1,65 со терцијарот, но е сеуште повисок од 2019 кога изнесувал 1,45. Ова намалување се должи пред се на зголемениот број на болнички случаи и приемот на пациенти за елективни и помалку сложени процедури, кои беа стопирани во 2020 и 2021 година поради пандемијата со КОВИД 19.

3.1 УСЛОВНИ НАДОМЕСТОЦИ

Условните надоместоци (буџети) претставуваат финансиски средства, како посебен дел од вкупните годишни договорени надоместоци (буџети), што јавните здравствени установи ги добиваат за извршување на специфичен вид и обем на здравствени услуги во годината за која се утврдуваат.

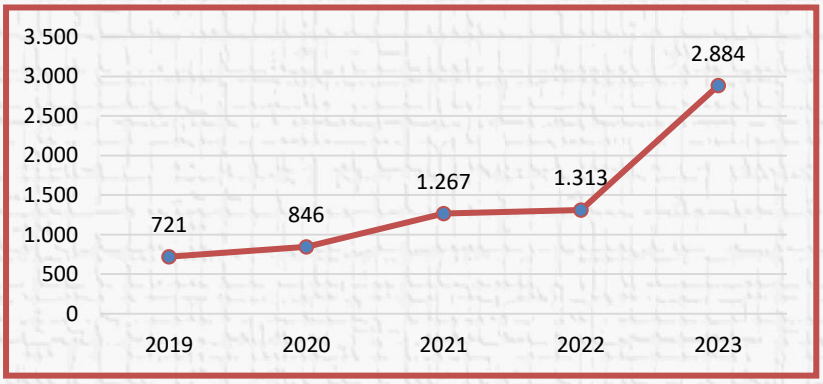
Почнувајќи од април 2011, во рамките на преговорите со јавните здравствени установи, кои се одржуваат секоја година, со дел од здравствените установи се преговара и за специфични, точно дефинирани здравствени услуги што здравствената установа треба да ги изврши во текот на годината. Соодветно на тоа, Фондот утврдува условен надоместок (буџет) за нивно реализирање. Целта на условните буџети е да се стимулираат здравствените установи да ги обезбедат оние услуги што се дефицитарни или несоодветно планирани поради скапата терапија и методи на лекување.

Започнувајќи од 2020 година се одобруваат и условни буџети за покривање на одредени трошоци од тековното работење, во кои се вклучени и апарати.

Здравствената установа мора во целост да ги исполни здравствените услуги, определени во планот за специфичен вид, за да го искористи условниот надоместок. Доколку здравствената установа не ги изврши планираните здравствени услуги, Фондот ги намалува неискористените средства за таа намена од буџетот на здравствената установа. Истото се однесува и за буџетите кои се наменети за апарати и други трошоци.

Фондот за здравствено осигурување и во 2023 година ја продолжи праксата на утврдување на условни буџети. Беа утврдени условни буџети за 35 јавни здравствени установи. Во споредба со претходните години, висината на средствата што се одвојуваат преку условните буџети постојано се зголемува, при што во 2023 година искористени се вкупно 2.884 милиони денари преку условни буџети.

Графикон бр. 12 Вкупен износ на условни надоместоци на ЈЗУ за период 2019 – 2023 година ***(милиони денари)***

Извор: ФЗОРСМ

Условен буџет за апарати и други специфични услуги во 2023 година искористиле 26 јавни здравствени установи, во вкупен обем од 440 милиони денари, додека условен буџет за лекови искористиле 12 здравствени установи, во вкупен обем од 2.444,6 милиони денари.

Табела бр. 33 Условни надоместоци за 2023 година

	условен буџет за апарати и други специфични услуги	условен буџет за лекови
ЈЗУ	Универзитетска клиника за трауматологија, ортопедско лекување, анестезија, реанимација и интензивно лекување и ургентен центар УК по хирушки болести "Св.Наум Охридски" – Скопје УК за државна кардиохирургија - Скопје УК за торакална и васкуларна хирургија - Скопје УК за урологија - Скопје УК за уво, нос и грло - Скопје УК за максилофацијална хирургија, на лице, вилици и врат – Скопје УК за кардиологија - Скопје УК за нефрологија – Скопје УК за пулмологија и алергологија - Скопје УК за токсикологија – Скопје УК за ендокринологија, дијабетес и метаболички нарушувања – Скопје УК за дерматологија – Скопје Клиничка болница – Тетово Општа болница со проширена дејност – Кавадарци Градска ОБ "8-ми септември" – Скопје Општа болница – Струмица Општа болница – Велес Општа болница – Струга СБ за гинекологија и акушерство "Мајка Тереза" – Чаир Институт за трансфузиона медицина на РСМ – Скопје Институт за медицина на трудот на РСМ – Чаир Здравствен дом - Скопје Здравствен дом – Радовиш Здравствен дом – Валандово Здравствен дом – Кратово	УК за очни болести - Скопје УК за радиотерапија и онкологија – Скопје УК за детски болести - Скопје УК за хематологија – Скопје УК за неврологија – Скопје УК за инфективни болести и фебрилни состојби – Скопје УК за нефрологија – Скопје УК за ревматологија – Скопје УК за гастроентерохепатологија - Скопје УК за пулмологија и алергологија - Скопје УК за психијатрија - Скопје УК за дерматологија – Скопје
ВКУПЕН ИЗНОС	439.866.535	2.444.599.156

Извор: ФЗОРСМ

Условните буџети во голема мера покриваат модерни и иновативни лекови кои се употребуваат преку болничката здравствена заштита, кај конкретен и ограничен број на пациенти. Овие механизми во пракса се применуваат за лекови што се набавуваат од страна на некоја од универзитетските клиники, за кои клиниката претходно ќе одлучи да побара условен буџет. Најголем дел од лековите кои се покриваат преку условни буџети не се на Позитивната листа, па за да ги набават клиниките треба да добијат согласност од Министерството за здравство и Фондот[3].

Највисок условен буџет во 2023 година е доделен на Универзитетската клиника за радиотерапија и онкологија во висина од 1.320 милиони денари, после што следи Универзитетската клиника за детски болести, во висина од 349 милиони денари. Условниот буџет во двете клиники е наменет за лекови. Во 2023 година од буџетот на Фондот се обезбеди модулаторна терапија за пациенти со цистична фиброза, во висина од 240 милиони денари

3.2 КАРДИОВАСКУЛАРНО - ХИРУРШКИ ЗДРАВСТВЕНИ УСЛУГИ

Здравствените услуги од областа на кардиоваскуларната хирургија, во 2023 година, осигурениците имаа можност да ги добијат во две приватни здравствени установи, (ПЗУ „Жан Митрев" - Скопје и Клиничката болница „АЏИБАДЕМ СИСТИНА" – Скопје) и во три јавни здравствени установи (Универзитетска клиника за државна кардиохирургија, Универзитетска клиника за детска хирургија и во Универзитетска клиника за торакална и васкуларна хирургија) со кои ФЗОРСМ има склучено договор за оваа дејност.

[3] Член 9 од Законот за здравственото осигурување.

Во 2023 година, за двете приватни здравствени установи, ФЗОРСМ обезбеди договорни надоместоци, во вкупен износ од 1,04 милијарди денари за кардиоваскуларни интервенции. Договорните надоместоци на јавните здравствени установи за здравствени услуги од областа на кардиоваскуларната хирургија се во рамките на вкупно утврдените буџети за 2023 година, што во однос на 2022 година бележат благ пад. Во споредба со претходната 2022 година, се забележува намалување на вкупниот број реализирани услуги за 4,5%.

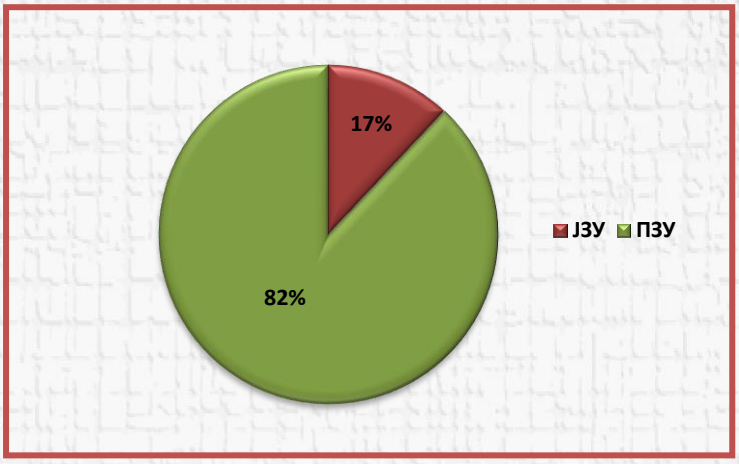
Табела бр. 34 Договорен надоместок за кардиоваскуларни хируршки услуги

Здравствена установа	2022			2023		
	Број на случаи	Договорен надоместок	Остварено	Број на случаи	Договорен надоместок	Остварено
ЈЗУ УК за државна кардиохирургија	367	312.449.000	84.081.640	182	322.522.190	130.756.824
*ЈЗУ УК за торакална и васкуларна хирургија	433	253.826.902	50.610.407	532	240.548.722	83.179.779
ПЗУ Аџибадем Систина	1.159	495.000.000	494.966.137	1.116	495.000.000	493.644.336
ПЗУ Жан Митрев	1.325	602.000.000	492.638.286	1.306	547.091.975	512.713.179
ВКУПНО	3.284	1.663.275.902	1.122.296.470	3.136	1.605.162.887	1.220.294.118

Извор: ФЗОРСМ

**Договрниот надоместок наведен во табелата за ЈЗУ УК за торакална и васкуларна хирургија се однесува на вкупниот договорен надоместок за 2023 година, додека оствареният износ е за здравствени услуги од васкуларна хирургија.*

Графикон бр. 13 Преглед на фактуриран износ во ЈЗУ и ПЗУ, 2023 година

Извор: ФЗОРСМ

Анализата на податоците покажува дека 82% од реализираните средства за здравствени услуги од областа на кардиоваскуларната хирургија се извршени во приватното здравство, додека 17% од средствата се за услуги во јавното здравство.

4. ЛЕКОВИ

Потрошувачката на лекови зависи од повеќе фактори како што се: структура на Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот, бројот на осигурениците на Фондот (по населено место, град или регион), структурата на осигурениците (по возраст, пол, здравствена состојба и др.), навиките на лекарите за пропишување лекови на рецепт, нарачките и набавките на лековите во аптеките, застапеноста и дистрибуцијата на лекови во државата, цените на лековите кои се утврдени од фармацевтските производители и формираните цени на лекови кои се одобрени од Министерството за здравство, и други.

Потрошувачката на лекови на рецепт на товар на Фондот преку аптеките бележи континуиран раст во изминатите години. Во 2023 година на товар на ФЗОРСМ во ПЗУ аптеките биле реализирани вкупно 25.337.777 рецепти во износ од 2.980.436.315 денари.

Табела бр. 35 Број на реализирани рецепти и вкупно фактуриран износ за лекови во ПЗЗ

	2021	2022	2023
Број на рецепти	24.773.975	25.013.389	25.337.777
Вкупен износ	2.786.986.467	2.826.232.596	2.980.436.315

Извор: ФЗОРСМ

Во споредба со претходната година во 2023 година бројот на рецепти е зголемен за околу 1,3%, а вкупниот фактуриран износ за 5,5%.

Споредба на потрошувачката на лекови на рецепт според бројот на реализирани рецепти по месеци за периодот од 2021 до 2023 година е прикажана на графикон подолу.

Графикон бр. 14 Број на реализирани рецепти по месеци 2021-2023

Извор: ФЗОРСМ

Просечната потрошувачка на лекови според бројот на реализирани рецепти по осигуреник за 2023 година е 13,64 рецепти, што претставува зголемување од околу 1% во однос на 2022 година.

Во 2023 година, во сите региони се забележува промена на просечниот број на реализирани рецепти по осигуреник во однос на 2022 година, најголема разлика се забележува во скопскиот регион каде што во 2023 година има зголемување за околу 7% а најголемо намалување има во североисточниот регион каде се бележи намалување од 4,3%. Најголема потрошувачка на лекови според бројот на реализирани рецепти по осигуреник, а соодветно на тоа и според просечниот износ по осигуреник, е забележана во источниот регион со 16,7 рецепти по осигуреник, со просечен износ од 1.886,49 денари. Најмала потрошувачка на лекови според бројот на реализирани рецепти по осигуреник е забележана во Полошкиот регион со 10,7 рецепти по осигуреник.

Просечниот фактуриран износ по осигуреник за 2023 година на ниво на РСМ изнесува 1605 денари. Потрошувачката по региони е прикажана во табелата подолу.

Табела бр. 36 Број на реализирани рецепти и вкупен фактуриран износ за лекови во ПЗЗ по региони

Регион	Број на рецепти	Вкупен износ	Просечен број на рецепти по осигуреник	Просечен износ по осигуреник
Вардарски	2.070.799	242.794.530	15,0	1.762,54
Источен	2.288.676	258.703.587	16,7	1.886,49
Југозападен	2.633.416	312.788.825	14,5	1.721,40
Југоисточен	2.474.116	275.574.063	15,5	1.724,88
Пелагониски	3.209.104	358.575.536	15,4	1.724,32
Полошки	2.820.866	338.278.385	10,7	1.288,89
Североисточен	1.987.176	234.247.676	12,6	1.489,66
Скопски	7.853.624	959.473.713	13,2	1.612,61
Вкупно	**25.337.777**	**2.980.436.315**	**13,65**	**1.605,20**

Извор: ФЗОРСМ

Како и во изминатите години, и во 2023 година на прво место по бројот на реализирани рецепти и според вкупниот фактуриран износ се лековите за третман на заболувања на кардиоваскуларниот систем. Исто како во 2022 година, и во 2023 година има незначително намалување на бројот на реализирани рецепти за лековите од оваа група и тоа за 0,5%, додека пак вкупниот фактуриран износ е зголемен за околу 5%. Во 2023 година се реализирани околу 10,2 милиони рецепти во износ од 754,5 милиони денари.

На второ место, според бројот на реализирани рецепти, во 2023 година се лековите со дејство на дигестивниот тракт и метаболизмот. Додека според вкупните фактурирани износи на второ место се лековите кои делуваат на респираторниот систем.

Лековите со дејство на ЦНС се на трето место и според бројот на реализирани рецепти и според вкупниот фактуриран износ.

Потрошувачката на антиинфективните лекови (антибиотици, антимикотици, антивирусни лекови), кои се наоѓаат на четврто место според бројот на реализирани рецепти, во 2023 година е зголемена за 3% во однос на 2022 година.

Табела бр. 37 Потрошувачка на лекови на рецепт на товар на Фондот во ПЗЗ, по АТЦ групи, 2022-2023 година

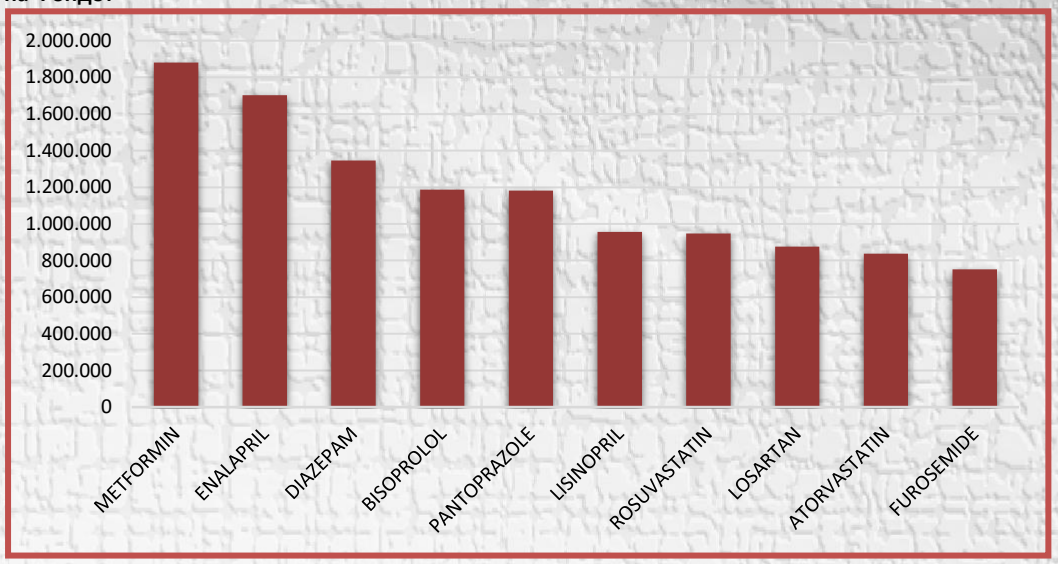
АТЦ група на лекови	Број на реалиирани рецепти 2022	Број на реалиирани рецепти 2023	Вкупен износ 2022	Вкупен износ 2023	% на разлика на број на реализирани рецепти 2023/2022	% на разлика на вкупни износи 2023/2022
A Лекови со дејство на дигестивниот тракт и метаболизмот	4.230.918	4.445.481	405.263.035	436.049.317	5,07%	7,60%
B Лекови кои делуваат на крвта и крвотворните органи	370.203	348.232	44.438.532	42.400.452	-5,93%	-4,59%
C Лекови кои делуваат на срце и крвни садови	10.274.052	10.220.544	718.685.105	754.516.481	-0,52%	4,99%
D Дерматолошки лекови	204.696	207.263	22.989.878	23.467.628	1,25%	2,08%
G Лекови кои делуваат на генитоуринарен тракт и полови хормони	805.387	827.446	184.445.701	195.436.880	2,74%	5,96%
H Лекови со дејство на жлездите со внатрешно лачење со исклучок на полови хормони и инсулин	464.259	454.981	43.596.180	42.988.295	-2,00%	-1,39%
J Антиинфективни лекови за системска употреба	1.787.492	1.840.554	312.028.230	327.347.835	2,97%	4,91%
L Антинеопластични и имуномодулаторни лекови	43.646	42.261	37.447.219	39.312.233	-3,17%	4,98%
M Лекови со дејство на коскено мускулен систем	1.205.892	1.251.463	119.450.221	123.023.767	3,78%	2,99%
N Лекови со дејство на ЦНС	4.025.336	4.058.133	435.516.031	457.402.809	0,81%	5,03%
P Лекови за лекување на инфекции предизвикани со паразити	22.550	23.543	1.919.515	2.091.273	4,40%	8,95%
R Лекови за третман на болести на респираторен систем	1.265.617	1.299.517	441.218.724	474.166.602	2,68%	7,47%
S Лекови кои делуваат на сензорни органи	294.703	297.492	56.771.028	59.425.212	0,95%	4,68%
V Останато	18.638	20.867	2.463.198	2.807.532	11,96%	13,98%
Вкупно	**25.013.389**	**25.337.777**	**2.826.232.596**	**2.980.436.315**	**1,30%**	**5,46%**

Извор: ФЗОРСМ

Најкористен лек во 2023 година е лекот „metformin“ со приближно 1,88 милиони реализирани рецепти. Овој лек учествува со 7,4 % во вкупно реализираните рецепти во 2023 година. Лекот со генеричко име „ metformin “ спаѓа во групата на лекови со дејство на дигестивниот тракт и метаболизам и се користи при дијабетес.

На првите 10 најкористени лекови на товар на Фондот, според бројот на реализирани рецепти, отпаѓаат околу 46% од вкупниот број на рецепти реализирани во 2023 година.

Графикон бр. 15 Десет најкористени лекови во ПЗЗ за 2023 година според број на реализирани рецепти на товар на Фондот

Извор: ФЗОРСМ

Лекот со генеричко име „rosuvastatin“ е на прво место според вкупниот износ и за него во 2023 година се фактурирани вкупно 199,5 милиони денари, што претставува околу 6,7% од вкупниот износ за лекови. Овој лек спаѓа во групата на кардиолошки лекови што го намалуваат нивото на масти во серумот.

Првите 10-те лекови со најголема потрошувачка според вкупниот износ, учествуваат со 39% во вкупниот износ на лекови за 2023 година.

Графикон бр. 16 Топ 10 лекови според вкупниот фактуриран износ во ПЗЗ за 2023 година

Извор: ФЗОРСМ

4.1 СНАБДУВАЊЕ СО ЛЕКОВИ НА ТОВАР НА ФЗОМ НА СЕКУНДАРНО И ТЕРЦИЈАРНО НИВО НА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

ФЗОРСМ е купувач на здравствените услуги во чија цена се вклучени и лековите. Снабдувањето со лекови на здравствените установи на секундарно и терцијарно ниво на здравствена заштита се спроведува од самите здравствени установи и Министерството за здравство на РСМ преку постапки за јавни набавки и нивните цени немаат директен ефект како трошок врз осигурениците.

За болничката здравствена заштита, во 2023 година од Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот со утврдена референтна цена се вкупно 309 лекови по генерика со одредена фармацевтска дозажна форма и јачина.

Во 2023 година, според податоците од трезор, јавните здравствени установи за лекови и медицински материјали потрошиле околу 8,5 милијарди денари, што во споредба со 2022 година е зголемување од околу 30%.

Графикон бр. 17 Расходи на ЈЗУ за лекови и медицински материјали во периодот 2020-2023 година (*во 000 денари*)

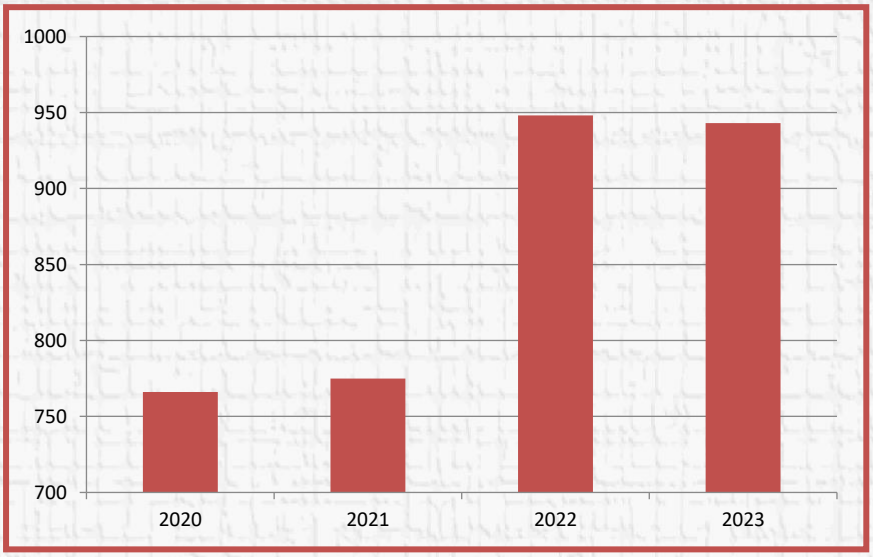

Извор: ФЗОРСМ

4.2 АПТЕКИ

За издавање лекови од примарната листа на лекови, ФЗОРСМ склучува договори со аптеки. Во 2023 година, ФЗОРСМ склучи договори со вкупно 943 работни единици. Во однос на претходната година, бројот на овие договори бележи намалување за 5 аптеки, или за 0,5%.

Графикон бр. 18 Број на склучени договори со аптеки, 2020 година – 2023 година

Извор: ФЗОРСМ

Во табелата по региони може да се забележи дека најголем број договори со аптеки се склучени во Скопскиот регион, и тоа 270 аптеки, додека најмалку во североисточниот 67 аптеки.

Табела бр. 38 Број на договори со аптеки во 2023 година

Регион	Број на аптеки	Број на аптеки на 10.000 осигуреници
Вардарски	75	5,57
Источен	84	5,57
Југозападен	105	5,85
Југоисточен	88	6,03
Пелагониски	124	6,03
Полошки	130	4,99
Североисточен	67	4,50
Скопски	270	4,28
Вкупно	**943**	**5,35**

Извор: ФЗОРСМ

Споредувајќи ги со бројот на осигуреници во Република Северна Македонија, на секои 10.000 осигуреници има по 5,35 аптеки. По региони, најголем број аптеки има во југоисточниот и Пелагонискиот регион – 6,03 на 10.000 осигуреници, а најмалку во Скопскиот регион – 4,28 договори на 10.000 осигуреници.

Вкупните исплатени средства за лекови во 2023 година изнесуваат 2,9 милијарди денари.

Во насока на целосно обезбедување лекови на рецепт кои паѓаат на товар на Фондот, а со оглед на тоа дека повеќе години наназад истото претставуваше проблем за нашите осигуреници, поради постоењето на квоти на аптеките, во октомври 2019 година Фондот овозможи целосно укинување на квотите.

5. ОРТОПЕДСКИ ПОМАГАЛА

Осигурените лица, согласно медицинските индикации, остваруваат право на помагала што се на товар на ФЗОРСМ и истите ги набавуваат во ПЗУ аптеки и ортопедските куќи со кои Фондот има склучено договор. Во 2023 година осигурениците, помагалата ги набавуваа во вкупно 560 ПЗУ аптеки/ специјализирани ортопедски продавници.

Табела бр. 39 Склучени договори за ортопедски помагала по региони за 2023 година

Регион	Број на договори
Вардарски	42
Источен	43
Југозападен	53
Југоисточен	45
Пелагониски	79
Полошки	49
Североисточен	36
Скопски	213
Вкупно	**560**

Извор: ФЗОРСМ

Во текот на 2023 година издадени се околу 246 илјади помагала, при што најголем број издадени помагала се од групата ортопедски помагала. Врз основа на податоците за издадени ортопедски помагала, може да се заклучи дека најголем број издадени помагала се од подгрупата на останати помагала и санитетски справи, каде спаѓаат пелените и кесите за уростома, илеостома и колостома. ФЗОРСМ врши годишни анализи на издадени помагала и истите се прикажани во табелата подолу.

Табела бр. 40 Број на издадени помагала

Вид на помагало	2021	2022	2023
А Ортопедски помагала	**155.990**	**162.982**	**190.874**
1 Протези	1.149	1.415	1.555
2 Ортопедски средства - ортози	20.111	24.100	28.658
3 Инвалидски колички	5.664	3.253	3.884
Додатоци на инвалидски колички	2.604	2.947	3.575
4 Ортопедски чевли	5.537	6.998	7.446
5 Ортопедски влошки	96	149	190
6 Еластични чорапи	70	47	34
7 Помошни помагала (бандажерски средства)	15.844	17.105	19.064
8 Останати помагала и санитарни справи	104.915	106.968	126.468
Б Очни помагала	**1.734**	**1.584**	**2.281**
В Слушни помагала	**10.779**	**12.086**	**13.859**
Г Помагала за одржување на гласен говор	**9**	**24**	**24**
Д Заботехнички и забопротетички средства	**33.502**	**37.558**	**39.174**
Поправки	**104**	**123**	**102**
Вкупно	**202.118**	**214.357**	**246.314**

Извор: ФЗОРСМ

Фондот за здравствено осигурување овозможува остварување на право за ортопедски помагала за кои годишно одвојува значителен износ на финансиски средства. Ортопедските помагала имаат за цел да надоместат определен дел од телото или да извршат корекција на вродени или стекнати деформитети и дополнително имаат за цел да го олеснат секојдневното функционирање на осигуреникот, а воедно се класифицираат и како медицинско - санитетски помагала без кои осигуреникот не може нормално да живее.

Во текот на 2023 година, вкупните финансиски средства издвоени за ортопедски помагала се околу 742 милиони денари што е зголемување за 12,4% во однос на 2022 година.

Табела бр. 41 Издвоени средства за помагала *(во 000 денари)*

Година	Исплатен износ
2021	533.495
2022	660.378
2023	742.259

Извор: ФЗОРСМ

6. ЛЕКУВАЊЕ ВО СТРАНСТВО

6.1 ЛЕКУВАЊЕ ВО СТРАНСТВО СО РЕШЕНИЕ ОД ФЗОРСМ

Во случај на заболување што не може да се лекува во Република Северна Македонија, осигуреното лице може да користи болничко лекување во странство со одобрение на ФЗОРСМ. Имено, во тој случај осигуреникот може да се упати на лекување во земјата во која тој има можност за успешно излекување.

Бројот на барањата за лекување во странство, во споредба со претходната година, од 347 е намален на 307, а бројот на извршени лекувања намален од 264 на 243.

Табела бр. 42 Барања за лекување во странство

	2021	2022	2023
Вкупно барања	275	347	307
Извршени лекувања	193	264	243
Одобрени барања за продолжување на лекувањето или признавање на дополнителни трошоци за одобреното лекување	37	24	20
Одбиени барања поради тоа што не биле исцрпени можностите за лекување во постојните здравствени установи во Републиката, односно не постоеле можности за успешно лекување на заболувањето во странство	45	59	44

Извор: ФЗОРСМ

Осигурениците чии барања за лекување во странство се одбиени од комисијата за лекување во странство, поради тоа што не биле исцрпени можностите за лекување во постојните здравствени установи во Републиката, или поради тоа што не постоеле можности за успешно лекување на заболувањето во странство, имаат право да поднесат жалба до второстепениот орган, односно до Управниот одбор на Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија.

Табела бр. 43 Најчести видови заболувања кои се лекувани во странство

	2021	2022	2023
Очни	14	45	35
Детска кардиохирургија	2	5	4
Неврохируршки	49	52	49
ОРЛ	22	20	26
Детска хирургија	15	21	27
ТОАРИЛ	20	18	24
Уролошки	14	14	15
Хематолошки	1	0	1
Останати	56	89	62
Вкупно	193	264	243

Извор: ФЗОРСМ

Осигурениците за лекување во странство најмногу се упатуваат во Турција каде што се извршуваат неврохируршки интервенции, интервенции од областа на Клиниката Т.О.А.Р.И.Л. и У.Ц. Осигурениците кои имаат покомплексни заболувања се испраќаат најчесто во западноевропските земји кои имаат пософистицирана технологија и високо ниво на стручност неопходно за лекување на овие осигуреници.

Табела бр. 44 Земји во кои најчесто се испраќаат осигурениците на лекување во странство

Земја	2021	2022	2023
Турција	101	150	147
Германија	8	14	10
Австрија	9	5	4
Р.С. Македонија*	28	35	41
Србија	15	22	13
Италија	6	9	3
Бугарија	6	7	14
Останати	1	13	3
Хрватска	11	1	4
Грција	0	1	0
Словенија	1	1	0
Швајцарија	2	2	0
В.Британија	0	1	1
Франција	4	2	3
Белгија	1	1	0
Вкупно	193	264	243

Извор: ФЗОРСМ

**услугите извршени во Р.С.Македонија се услуги согласно склучените рамковни договори кои поради евидентирањето и начинот на финансирање се вклучени во категоријата лекување во странство*

Табела бр. 45 Вкупно исплатен износ и просечен износ за лекување во странство

Година	Број на случаи	Вкупен износ за лекување во странство	Просечен износ на лекување
2021	193	346.374.675	1.794.687
2022	264	325.171.379	1.231.710
2023	243	335.486.538	1.380.603

Извор: ФЗОРСМ

Вкупните средства за лекување во странство во 2023 година изнесуваат 335 милиони денари, што е зголемување во однос на 2022 година за 3,2%. Притоа, просечниот износ за едно лекување во 2023 година изнесува 1,38 милиони денари по пациент.

6.2 ЛЕКУВАЊЕ ВО СТРАНСТВО ВО ИТНИ СЛУЧАИ

Осигурените лица кои биле лекувани во странски здравствени установи како итни случаи, за време на привремен престој, имаат право на надомест на трошоците на здравствените услуги до отстранување на итноста, намалени за износот на партиципацијата.

Итноста на случајот, времетраењето на итноста и здравствените услуги потребни за отстранување на непосредната опасност по животот и здравјето ја цени Лекарска комисија од подрачната служба на Фондот врз основа на медицинска документација од странската здравствена установа.

7. ПРАВО НА МЕДИЦИНСКА РЕХАБИЛИТАЦИЈА КАКО ПРОДОЛЖЕНО БОЛНИЧКО ЛЕКУВАЊЕ

Осигуреното лице може да оствари право на специјализирана медицинска рехабилитација како продолжено болничко лекување со решение на ФЗОРСМ, кога по болничко лекување и понатаму постојат функционални пречки за чие отстранување е неопходно да се продолжи со лекување и рехабилитација во специјални болници за специјализирана медицинска рехабилитација. Ова право осигурениците можат да го остварат во ПЗУ и ЈЗУ - бањите и специјализираните медицински установи за рехабилитација кои нудат вакви здравствени услуги и имаат склучено договор со ФЗОРСМ.

Правото на специјализирана медицинска рехабилитација се остварува со решение од ФЗОРСМ по завршување на болничко лекување на акутно заболување, состојба и повреда или завршување на болничко лекување на влошено хронично заболување, како и по контролен специјалистички/субспецијалистички преглед за церебрална парализа кај деца, мултипла склероза кај средно тешки и тешки испади на локомоторен систем, плегии (хемиплегија, параплегија и тетраплегија), тешки парези, ревматоиден артрит, онколошки заболувања кај деца до 18 годинишна возраст и хемофилија.

Потребни документи за остварување на ова право се: конзилијарно мислење, отпусно писмо за завршено болничко лекување и мислење на лекарска комисија на Фондот.

Специјализираната медицинска рехабилитација може да трае најмногу 21 ден и треба да започне најдоцна 2 месеци од добивањето на решението.

Право на рехабилитација за исто заболување, односно повреда, се остварува само еднаш во период од една година сметано од денот на утврдувањето на правото. Доколку во период од една година кај осигуреното лице настане повторна повреда со иста шифра на дијагноза по МКБ 10, може повторно да го оствари правото на специјализирана медицинска рехабилитација во текот на истата година.

Во случај на церебрална парализа, за децата до тригодишна возраст, може да трае до 30 дена и тоа до четири пати во текот на годината, а за деца над тригодишна до четиринаесетгодишна возраст може да трае до 30 дена два пати во текот на годината.

Во 2023 година, право на специјализирана медицинска рехабилитација, како продолжено болничко лекување, со решение на ФЗОРСМ, остварале 4.489 осигурени лица, што е за околу 2% повеќе во однос на 2022 година.

Табела бр. 46 Број на осигуреници кои остварале право на медицинска рехабилитација

Година	Број на осигуреници
2021	2.705
2022	4.401
2023	4.489

Извор: ФЗОРСМ

За приватните здравствени установи кои вршат медицинска рехабилитација, како продолжено болничко лекување (бањи), во 2023 година ФЗОРСМ обезбеди договорни надоместоци (буџети) во вкупен износ од 115.008.000 денари. Надоместокот за медицинска рехабилитација, што се врши во јавното здравство, е вклучен во вкупните надоместоци на ЈЗУ.

Бањите во 2023 година остварile помал вид и обем на здравствени услуги во однос на утврдениот договорен надоместок за истиот период за околу 3,5%.

Табела бр. 47 Остварен износ за медицинска рехабилитација во бањи за 2023 година

Здравствена установа	Договорен надоместок за 2023 година	Вк. реализиран износ за медицинска рехабилитација - специјалистичка	Учество на Медицинска рехабилитација-специјалистичка во вкупен износ	Вкупен реализиран износ за специјализирана медицинска рехабилитација како продолжено болничко лекување	Учество на Специјализирана медицинска рехабилитација како продолжено болничко лекување во вкупен износ	Вкупно реализиран износ 2023
КАТЛАНОВСКА БАЊА ДОО - КАТЛАНОВО	40.732.000	13.362.690	33%	27.132.000	67%	40.494.690
ПЗУ СПЕЦ. БОЛ. ПО ФИЗ. МЕД. И РЕХ. ДЕБАРСКИ БАЊИ ЦАПА	32.346.000	10.485.500	36%	18.536.800	64%	29.022.300
НЕГОРСКИ БАЊИ ГЕВГЕЛИЈА	20.366.000	6.739.950	33%	13.525.000	67%	20.264.950
ЗУ АД "ЦАР САМУИЛ" – БАНСКО, СТРУМИЦА	21.564.000	7.197.490	34%	13.956.400	66%	21.153.890
Вкупно	**115.008.000**	**37.785.630**	**34%**	**73.150.200**	**66%**	**110.935.830**

Извор: ФЗОРСМ

Од приватните здравствени установи кои вршат медицинска рехабилитација, како продолжено болничко лекување (бањи), во 2023 година, најголем фактуриран износ е реализиран во „Катлановска бања“ – Катланово од околу 40,5 милиони денари.

8. ПРАВО НА РЕФУНДАЦИЈА НА СРЕДСТВА

Осигуреното лице има право на рефундација на средства согласно законската и подзаконската регулатива, доколку од здравствената установа не добие комплетна здравствена услуга и поради тоа обезбедило лекови и материјали на сопствен товар надвор од установата.

Како услов за остварување на ова право е осигуреното лице да имало активна пријава во задолжително здравствено осигурување во периодот кога е извршена здравствената услуга, да е платен придонесот за здравствено осигурување во периодот кога е извршена здравствената услуга и здравствената установа, во која се извршени здравствените услуги за кои осигуреното лице бара надомест на средства, да има склучено договор со Фондот.

Согласно подзаконските акти на Фондот правото на рефундација осигуреното лице може да го оствари за:

- Лекови од листата на лекови;
- Медицински потрошен материјал и материјали кои се вградуваат во болничката здравствена заштита;
- Извршени здравствени услуги во специјалистичко-консултативна и болничка здравствена заштита;
- Патни трошоци при користење на здравствени услуги за дијализа и услуги за вид, слух и говор;
- Извршени здравствени услуги за дијализа во странство;
- Ортопедски помагала;
- Извршена специјализирана медицинска рехабилитација како продолжено болничко лекување.

Графикон бр. 19 Број на барања за рефундации за 2023 година

Извор: ФЗОРСМ

Во текот на 2023 година, поднесени се вкупно 23.728 барања за рефундација за набавени лекови и 391 барања за рефундации за набавени материјали услуги.

Исплатените средства за рефундација во 2023 година изнесуваат 78 милиони денари што во однос на 2022 година претставува намалување за 27%.

Табела бр. 48 Исплатени средства за рефундации

Година	Исплатен износ
2021	105.208.949
2022	106.443.905
2023	77.786.065

Извор: ФЗОРСМ

9. ПРАВО НА ОСЛОБОДУВАЊЕ ОД ПЛАЌАЊЕ ПАРТИЦИПАЦИЈА

Осигурените лица имаат обврска да плаќаат партиципација при користењето на здравствените услуги и лекови. Исто така, имаат право на ослободување од наплата за партиципација доколку исполнуваат еден од критериумите за утврдување на максимален износ. Во согласност со подзаконските акти, максималниот износ за наплата од еден осигуреник на годишно ниво изнесува 70% од просечната нето плата од претходната година. Покрај овој лимит во подзаконската регулатива утврдени се и пониски лимити од 40% и 20% за лицата со пониски примања, деца и лица над 65 годишна возраст. Доколку осигурениците имаат платено партиципација во вредноста на максималниот износ, имаат право да побараат ослободување врз основа на решение од ФЗОРСМ.

Ослободувањето од учеството се однесува за цените на пружените здравствените услуги, освен за лекови од Листата на лекови во примарна здравствена заштита, лекување во странство и за ортопедски и други помагала.

Во 2023 година донесени се вкупно 596 решенија за ослободување и рефундација на повеќе наплатена партиципација што во однос на 2022 година претставува намалување од 26% или за 209 решенија.

Табела бр. 49 Број на решенија за ослободување ослободување и рефундација на повеќе наплатена партиципација

	2021	2022	2023
Ослободување и рефундација на повеќе наплатена партиципација	823	805	596

Извор: ФЗОРСМ

Покрај ослободувањата по достигнувањето на годишниот лимит во законската регулатива се предвидени ослободувања од партиципација за одредени услуги и лица, и тоа на:

- Осигурените лица за лекарски преглед кај избраниот лекар и итната медицинска помош на повик;
- Корисниците на постојана парична помош, лицата сместени во установи за социјална заштита и во друго семејство, според прописите за социјална заштита, освен за лековите од листата на лекови издадени на рецепт во примарната здравствена заштита и за лекувањето во странство;
- Душевно болни лица сместени во психијатриски болници и ментално ретардирани лица без родителска грижа;
- Деца со посебни потреби според прописите за социјална заштита;
- По програмите на Министерството за здравство (крводарители, деца до 1 годишна возраст итн.);
- Борците на НОБ;
- Воени инвалиди и нивните семејства;
- Осигурени лица кои доброволно дарувале крв, според програмата која се однесува на доброволното дарување на крв, донесена согласно со Законот за здравствената заштита;
- Осигурени лица кои доброволно дарувале ткиво или орган.

III. НАДОМЕСТОЦИ

1. ПРАВА НА ПАРИЧНИ НАДОМЕСТОЦИ

Во рамките на задолжителното здравствено осигурување, осигурениците имаат право на парични надоместоци, и тоа на надоместок за плата за време на привремена спреченост за работа поради болест и повреда (боледување), надоместок на плата за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство (породилно отсуство) и надоместок на патни трошоци при користење здравствени услуги.

Услови за исполнување на овие права од здравственото осигурување се следните:

- Здравственото осигурување да траело најмалку 6 месеци непрекинато пред настанувањето на случајот;
- Придонесот за здравствено осигурување да е редовно уплатуван или со задоцнување од најмногу 60 дена;
- Оценатa за привремена спреченост да ја издал матичен лекар, односно лекарска комисија.

Висината на надоместокот изнесува 70% од платата или 85% за лица заболени од малигни заболувања. Исклучоци каде што висината на надоместокот е 100% од платата се случаите на повреда на работа, професионална болест, периодот на дарување крв, ткиво или орган, како и за време на отсуство поради бременост, раѓање и мајчинство.

Максималниот износ кој како надоместок од плата може да го добие осигуреното лице изнесува 4 просечни плати.

Надоместокот за првите 30 дена го исплаќа работодавачот, а над 30 дена е на товар на ФЗОРСМ. Исклучоци кога надоместокот од првиот ден е на товар на ФЗОРСМ е при нега на болно дете до тригодишна возраст, при дарување на крв, ткиво или орган и при бременост, раѓање или мајчинство.

Во изминатите неколку години ФЗОРСМ презеде голем број мерки со што исплатата на надоместоците денес се врши тековно и без непотребни доцнења.

Подолу, во табелата, се забележува намалување на бројот на боледувања во однос на минатата година.

Табела бр. 50 Број на надоместоци за боледување и породилно отсуство

Вид на надоместок	2021	2022	2023
Боледувања	24.169	21.965	26.173
Породилни	9.845	9.748	8.883
Вкупно	**34.014**	**31.713**	**35.056**

Извор: ФЗОРСМ

1.1 ПРАВО НА НАДОМЕСТОК НА ПЛАТА ЗА ВРЕМЕ НА ПРИВРЕМЕНА СПРЕЧЕНОСТ ЗА РАБОТА ПОРАДИ БОЛЕСТ

Во рамките на задолжителното здравствено осигурување, на осигурениците им се обезбедува право на паричен надоместок на плата за време на привремена спреченост за работа поради болест и повреда. Согласно законот, ова право го имаат категориите осигуреници кои се во работен однос.

Во 2023 година дадени се вкупно 26.173 право за боледувања кои, според законските одредби, се на товар на ФЗОРСМ и во однос на 2022 година се зголемени за околу 19%. Гледано по категории, најголемо зголемување има во боледувањата (поради заболувања) и тоа за околу 24%, професионалните заболувања и повреда на работа се зголемени за 13,6%, додека кај категоријата нега на член се забележува зголемување од 10,7%. Во структурата, најголемо е учеството на боледувања (поради заболувања) кои учествуваат со 66% и нега на член со 32%.

Табела бр. 51 Број на надоместоци за боледување

Вид на боледување	2021	2022	2023
Повреда на работа и професионални заболувања	825	499	567
Заболувања	18.531	14.005	17.348
Нега на член	4.813	7.461	8.258
Вкупно боледувања	**24.169**	**21.965**	**26.173**

Извор: ФЗОРСМ

Најголем дел од надоместоците се за осигуреници од Скопскиот регион, каде се најголемиот број на активно вработени осигуреници.

Во 2023 година најголема вредност според индикаторот на боледувања, по 1.000 вработени осигуренции, има во источниот регион со вредност од 59, а потоа следува Скопскиот регион со 54 и вардарскиот регион со 50. Најниска е вредноста во Полошкиот регион со 24.

Табела бр. 52 Боледувања по региони за 2023 година

Регион	Повреда на работа и професионални заболувања	Боледувања	Нега на член	Вкупно	Број на осигуреници	Број на боледувања на 1000 вработени осигуренци
Вардарски	49	1.557	656	2.262	45.489	50
Источен	95	2.146	782	3.023	50.885	59
Југозападен	23	1.303	420	1.746	49.050	36
Југоисточен	33	1.468	366	1.867	40.116	47
Пелагониски	97	2.465	590	3.152	67.015	47
Полошки	17	869	273	1.159	49.234	24
Североисточен	41	832	169	1.042	36.086	29
Скопски	212	6.708	5.002	11.922	218.966	54
Вкупно	**567**	**17.348**	**8.258**	**26.173**	**556.841**	**43**

Извор: ФЗОРСМ

На ниво на држава, на секои 1.000 вработени осигуреници, 43 осигуреници користеле право на боледување на товар на ФЗОРСМ, што во споредба со 2022 година кога коефициентот изнесувал 37 претставува зголемување за 6 поени.

Во 2023 година зголемен е износот што од страна на ФЗОРСМ е исплатен за оваа намена. Расходите за боледувања во 2023 година бележат зголемување од 12,6% или за околу 130,5 милиони денари.

Табела бр. 53 Исплатени средства за боледувања

Година	Исплатени средства за боледувања
2021	997.187.553
2022	1.036.505.803
2023	1.166.994.782

Извор: ФЗОРСМ

1.2 НАДОМЕСТОК ЗА ПОРОДИЛНО ОТСУСТВО

Согласно Законот за здравствено осигурување, осигуреничките во работен однос имаат право на надоместок за отсуство од работа поради бременост, породување и мајчинство. Овој надоместок од 2012 година е на товар на Министерството за труд и социјална политика, но неговото администрирање, како и претходно, го врши ФЗОРСМ.

Во споредба со претходната 2022 година, вкупниот број на породилни отсуства бележи намалување за околу 9%. Притоа, намалување од 27,5% има кај осигуреничките кои се вратиле на работното место порано од предвидените 9 месеци породилно боледување, односно кои го искористиле правото покрај платата да добиваат половина од утврдениот надоместок за породилно отсуство.

Табела бр. 54 Број на надоместоци за породилно отсуство

	2021	2022	2023
Бременост и породување	9.560	9.472	8.683
Вработени породилки	285	276	200
Вкупно породилни	**9.845**	**9.748**	**8.883**

Извор: ФЗОРСМ

Според распространетоста на доделени права, најголем дел од правата во апсолутен износ се доделени во Скопскиот регион и тие претставуваат 43% од вкупниот број на породилни отсуства во државата.

Табела бр. 55 Породилни надоместоци по региони за 2023 година

Регион	Бременост и породување	Вработени породилки	Вкупно породилни	Број на жени вработени	Број на породилни на 1000 вработени осигуреници жени
Вардарски	579	8	587	21.380	27
Источен	708	15	723	25.586	28
Југозападен	809	20	829	22.068	38
Југоисточен	632	20	652	18.483	35
Пелагониски	989	15	1.004	31.302	32
Полошки	720	43	763	19.874	38
Североисточен	501	21	522	16.814	31
Скопски	3.745	58	3.803	101.656	37
Вкупно	**8.683**	**200**	**8.883**	**257.163**	**33**

Извор: ФЗОРСМ

Во 2023 година бројот на доделени права на 1.000 осигуренички изнесува 33 и во однос на 2022 година претставува намалување на 4 поени. Највисоката вредност на овој индикатор е во Полошкиот и југозападниот регион и изнесува 38 и соодветствува со високата стапка на наталитет во овој регион. Најниска е во вардарскиот регион каде на секои 1.000 осигуренички доделени се 27 право на породилно отсуство.

Исплатените износ во 2023 година е зголемен во однос на претходната година за 321,9 милиони денари, или околу 10%.

Табела бр. 56 Исплатени средства за породилни отсуства

Година	Исплатени средства за породилно
2021	2.905.518.944
2022	3.205.776.019
2023	3.527.706.489

Извор: ФЗОРСМ

1.3 ПРАВО НА УПАТУВАЊЕ НА ИНВАЛИДСКА КОМИСИЈА ВО СЛУЧАЈ НА ПОДОЛГО ТРАЕЊЕ НА ПРИВРЕМЕНА СПРЕЧЕНОСТ ЗА РАБОТА

Во случај на подолго траење на привремена спреченост за работа од 12 месеци, првостепената лекарска комисија на ФЗОРСМ го упатува осигуреникот до инвалидската комисија (ИПМ) при Фондот за пензиското и инвалидското осигурување за оценување на работната способност.

Во текот на 2023 година, лекарските комисии на ФЗОРСМ, упатиле 698 осигуреници за оценување на нивната работна способност кај комисиите на ИПК.

Табела бр. 57 Број на осигуреници упатени за оценување на нивната работоспособност

	2021	2022	2023
Вкупно осигуреници за оценување на нивната работна способност кај комисиите на ИПК	693	715	698

Извор: ФЗОРСМ

IV. РАБОТЕЊЕ НА ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ

1. АНАЛИЗА ЗА ЕКОНОМСКО – ФИНАНСИСКОТО РАБОТЕЊЕ НА ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА ЗА 2023 ГОДИНА

1.1 БУЏЕТОТ НА ФЗОРСМ ВО СПОРЕДБА СО ИЗМИНАТИТЕ ГОДИНИ

Буџетот на ФЗОРСМ за 2023 година, планиран со Одлука за прераспределба на средства донесена во м.септември 2023 година изнесува 43,5 милијарди денари.

Табела бр. 58 Буџет на ФЗОРСМ во 2023 година *во 000 денари*

	Износ
Планиран буџет	43.510.000
Реализиран буџет на крај на година	42.910.569

Извор: ФЗОРСМ

Реализацијата на крајот на годината изнесува 42,9 милијарди денари, што во споредба со планираниот буџет изнесува 98,6%.

Табела бр. 59 Буџет на ФЗОРСМ во однос на претходната година, Буџет на РСМ и БДП

Година	Вкупни расходи на ФЗОРСМ	% промена на Буџетот во однос на претходната година	Буџет на ФЗОРСМ како % од Буџетот на РСМ	Буџет на ФЗОРСМ како % од БДП
2019	31.276.781.266	6,36%	13,70%	4,48%
2020	35.221.613.411	12,61%	13,93%	5,37%
2021	35.595.347.744	1,06%	13,24%	4,92%
2022	38.718.749.396	8,77%	13,42%	4,66%
2023	42.910.569.286	10,83%	13,21%	4,80%

Извор. ФЗОРСМ и Министерство за финансии

Анализирајќи го буџетот на ФЗОРСМ во последните 5 години, истиот се движи од 31 милијарда денари во 2019 година до 42,9 милијарди денари во 2023 година. Имено, постои константно зголемување на средствата (во апсолутен износ) со кои располага ФЗОРСМ. Годишно средствата за наведените години, бележат просечен пораст од 2.700 милиони денари секоја година. Притоа, најинтензивно е зголемувањето во 2020 година од 12,61%.

Систематизирајќи го буџетот на ФЗОРСМ, како процент од Буџетот на РСМ, движењето во периодот 2019-2023 година е помеѓу 13,21% и 13,93%. Во 2023 година вредноста на овој показател изнесува 13,21%.

Истовремено, споредувајќи го Буџетот на ФЗОРСМ во однос на БДП, што претставува релевантен индикатор, се констатира раст и истиот во 2023 година изнесува 4,8%.

1.2 ПРИХОДИ

Во текот на 2023 година, заедно со пренесените приходи од претходната година, остварени се приходи во вкупен износ од 43.509 милиони денари, односно просечен месечен приход од 3.626 милиони денари. Вкупно остварените приходи во 2023 година, во однос на 2022 година кога истите изнесувале 39.721 милиони денари, се зголемени за 3.787 милиони денари или за 9,54%.

Табела бр. 60 Структура на остварените приходи на ФЗОРСМ во 2023 година *во (000) денари*

Приход	Остварени приходи 2023 година	% на учество
ДАНОЧНИ ПРИХОДИ	**38.548.838**	**88,60%**
Придонеси од плати за социјални фондови	**38.548.838**	**88,60%**
Придонеси од бруто плати и надоместоци	26.224.374	60,27%
Придонеси од АВРМ	113.534	0,26%
Приход од ПИОМ	8.664.412	19,91%
Приходи од МЗ (Придонес за неосигурени лица)	3.099.999	7,12%
Приходи од МТСП (придонес за осигуреници со социјални права)	135.539	0,31%
Приходи од МТСП (придонес субвенциониран од државата)	310.979	0,71%
НЕДАНОЧНИ ПРИХОДИ	**559.615**	**1,29%**
Други неданочни приходи	**559.615**	**1,29%**
Приход од Партиципација	465.592	1,07%
Други приходи	94.023	0,22%
ТРАНСФЕРИ И ДОНАЦИИ	**4.400.491**	**10,11%**
Трансфери од други нивоа на власт	**4.400.491**	**10,11%**
Приходи од МТСП (породилни)	3.398.000	7,81%
Пренесен вишок на приходи од претходната година	1.002.491	2,30%
ВКУПНО:	**43.508.943**	**100,00%**

Извор. ФЗОРСМ

Во 2023 година, планираните приходи изнесуваат 43.510 милиони денари. Реализацијата на приходите во однос на планираните се на приближно исто ниво.

Најголемо учество во структурата на приходите на ФЗОРСМ имат даночните приходи (придонеси од плати за социјални фондови) со 88,6%, трансферите од МТСП за породилни боледувања со 7,81%, и другите неданочни приходи заедно со пренесениот вишок на приходи од претходната година со 3,59%.

Значајно е да се има предвид дека покрај придонесот од плати, за дел од категориите на осигуреници придонесот го уплатуваат дел од институциите на државата, односно:

- за невработените кои примаат паричен надоместок – Агенцијата за вработување;
- за осигурениците со социјални права – Министерството за труд и социјална политика;
- за пензионерите – Фондот за пензиско и инвалидско осигурување;
- за „неосигурените“ –Министерството за здравство.

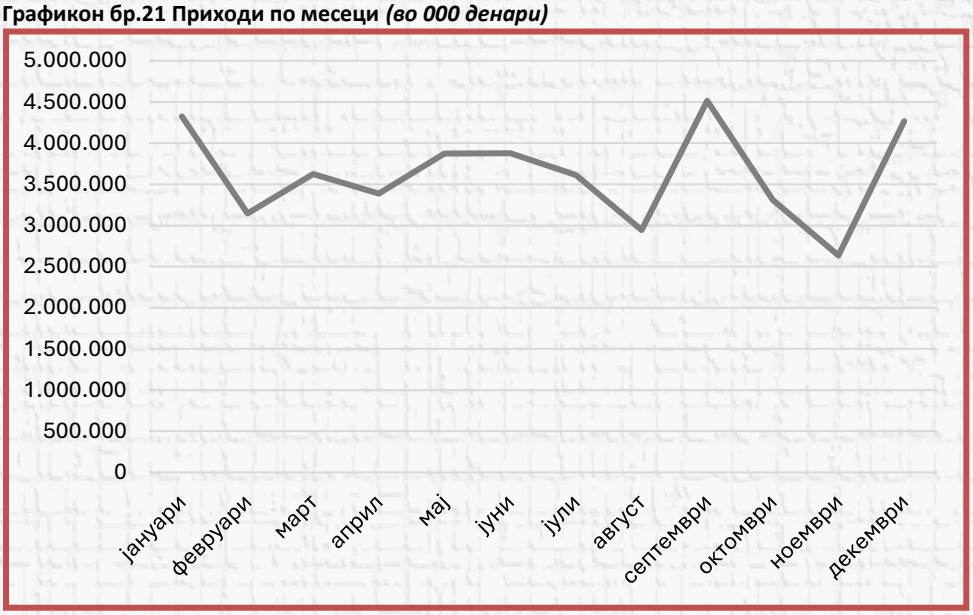
Графикон бр.20 Структура на приходите

Извор: ФЗОРСМ

На графиконот е прикажано остварувањето на приходите по месеци, во 2023 година, заедно со пренесениот вишок од 2022 година. Според графиконот, најголемо остварување на приходите има во месец септември од 4.515 милиони денари, а најниски се приходите во месец август од 2.944 милиони денари.

Графикон бр.21 Приходи по месеци *(во 000 денари)*

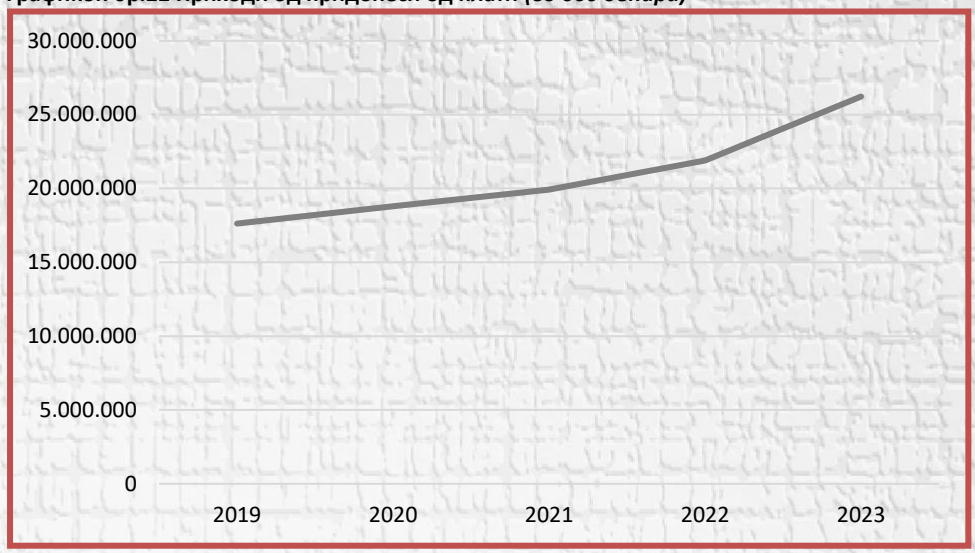

Извор: ФЗОРСМ

1.2.1 ПРИХОДИ ОД ПРИДОНЕСИ ОД ПЛАТИ

Придонесите во 2023 година бележат пораст во споредба со 2022 година, односно истите од 21.896,3 милиони денари се зголемени на 26.224,4 милиони денари или за 19,77%.

Графикон бр.22 Приходи од придонеси од плати *(во 000 денари)*

Извор: ФЗОРСМ

Во структурата на придонесите, најголемо учество со 22.235,8 милиони денари, или околу 84,79%, отпаѓа на придонесот од активно вработените лица. По нив, со по 5,92% или 1.554 милиони и со 4,64% или 1.217 милиони, учествуваат придонесите од дополнителниот придонес и придонесите од изминати години.

Графикон бр.23 Структура на придонесите од плати

Извор: ФЗОРСМ

Просечниот месечен приход од придонес од сите категории на осигуреници во 2023 година изнесува 2.680 денари по осигуреник (носител) што доколку се спореди со просечната исплатена бруто плата во Републиката се добива дека ефективната стапка на придонес во 2023 година изнесувала 5,27%. Добиената ефективна стапка на придонес за здравствено осигурување е за цели 2,23 процентни поени пониска од генерално дефинираната стапка во 2023 година од 7,5 % од бруто платата.

Посочената разлика се должи пред сé на шареноликоста на основиците и стапките за пресметка на придонесот што се дефинирани во Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување.

Табела бр. 61 Стапки на придонес на различни категории

Осигуреници	Стапка на придонес	Основица за пресметка	Апсолутен месечен износ (денари)
Активни работници	7,50%	бруто плата	4.120
Активни земјоделци	7,50%	20% од просечна бруто плата	824
Пензионери	13%	пензија	2.623
Невработени (неосигурени) лица	5,40%	50% од просечна плата	1.483

Извор: ФЗОРСМ

Според претходната табела и прилогот на претходната страница, јасно е дека, од една страна, земјоделците плаќаат најнизок придонес за здравствено осигурување, како и дека институциите плаќаат значително понизок придонес за категориите осигуреници што се од интерес на социјалната политика на државата. А, генерално правило во здравствениот систем е дека токму најсиромашните, кои поради стресот и борбата за егзистенција имаат најголема потреба од здравствени услуги односно креираат најголем трошок.

1.2.2 ТРАНСФЕРИ ОД ДРУГИ НИВОА НА ВЛАСТ

Во оваа категорија на приходи се вклучени приходите кои Министерството за труд, почнувајќи од 2012 година, ги надоместува по основ на породилно отсуство, а ФЗОРСМ само ги администрира и истите во 2023 година се 100% остварени (износ 3.398 милиони денари).

Останата ставка од оваа категорија е пренесениот вишок од претходната година. Пренесениот вишок од претходната година во 2023 година изнесува 1.002 милиони денари и истиот е на приближно исто ниво како и во 2022 година.

1.2.3 ДРУГИ НЕДАНОЧНИ ПРИХОДИ

Во други неданочни приходи влегуваат приходите од партиципација, приходите од конвенции и останати приходи. Приходите од партиципација ја вклучуваат партиципацијата што аптеките и ортопедските куќи ја уплатуваат на сметката на ФЗОРСМ, како и партиципацијата што ја уплатуваат осигурениците за лекувањата во странство. Партиципацијата во 2023 година изнесува 465,6 милиони денари и споредена со 2022 година бележи зголемување од 4,22%.

Останатите приходи ги опфаќаат приходите од уплатата на осигурителните друштва врз основа на член 37 од Законот за здравствено осигурување и надомест на штета, приходи од изминати години по други основи, камати за ненавремено плаќање на придонес, приходи од конвенции и други приходи. Овие приходи во 2023 година изнесуваат 94 милиони денари и во споредба со 2022 година се зголемени за 46,67%.

Со измена на Законот за здравствено осигурување, од средината на 2011 година осигурителните компании беа обврзани да уплатуваат 1% од брутополисираната премија за задолжително осигурување на сопствениците, односно корисниците на моторни возила од одговорност за штети предизвикани на трети лица. Овие приходи на ФЗОРСМ се вклучени во групата на други приходи и за 2023 година изнесуваат 51,3 милиони денари.

1.3 РАСХОДИ

Вкупните расходи на ФЗОРСМ за 2023 година изнесуваат вкупно 42.910,6 милиони денари што во споредба со претходната година претставува пораст за 4.191 милиони денари или 10,83%. Просечните месечни расходи во 2023 година изнесуваат 3.576 милиони денари.

Табела бр. 62 Структура на остварените расходи на ФЗОРСМ во 2023 година ***во (000) денари***

РАСХОДИ	ОСТВАРЕНИ РАСХОДИ 2023 ГОДИНА
ЗДРАВСТВЕНИ УСЛУГИ	**37.618.893**
ЛЕКУВАЊЕ ВО СТРАНСТВО	335.487
ОРТОПЕДСКИ ПОМАГАЛА	742.259
РЕФУНДАЦИИ	77.786
МАНУ И ФАРМАЦЕВСКИ ФАКУЛТЕТ	41.372
ЈЗУ	26.149.683
ПЗУ	10.272.306
МАТИЧНИ ЛЕКАРИ	4.287.337
АПТЕКИ	2.886.247
СПЕЦИЈАЛИСТИ. ЛАБОРАТОРИИ	773.437
ДИЈАЛИЗА	1.159.538
ИН-ВИТРО	95.440
КАРДИОХИРУРГИЈА	872.294
ОЧНА ХИРУРГИЈА	93.371
БАЊИ	104.642
НАДОМЕСТОЦИ ОД ФЗОРСМ	**4.697.884**
НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ	1.166.995
НАДОМЕСТ ЗА ПАТНИ ТРОШОЦИ	3.183
НАДОМЕСТ ЗА ПОРОДИЛНО ОТСУСТВО	3.527.706
ФУНКЦИОНАЛНИ РАСХОДИ НА ФЗОРСМ	**593.793**
ВКУПНО РАСХОДИ:	**42.910.569**

Извор: ФЗОРСМ

Планираните расходи во 2023 година изнесуваат 43.510 милиони денари. Реализацијата на расходите е во тесна врска со остварените приходи и истата во однос на планираните расходи изнесува 99,62%.

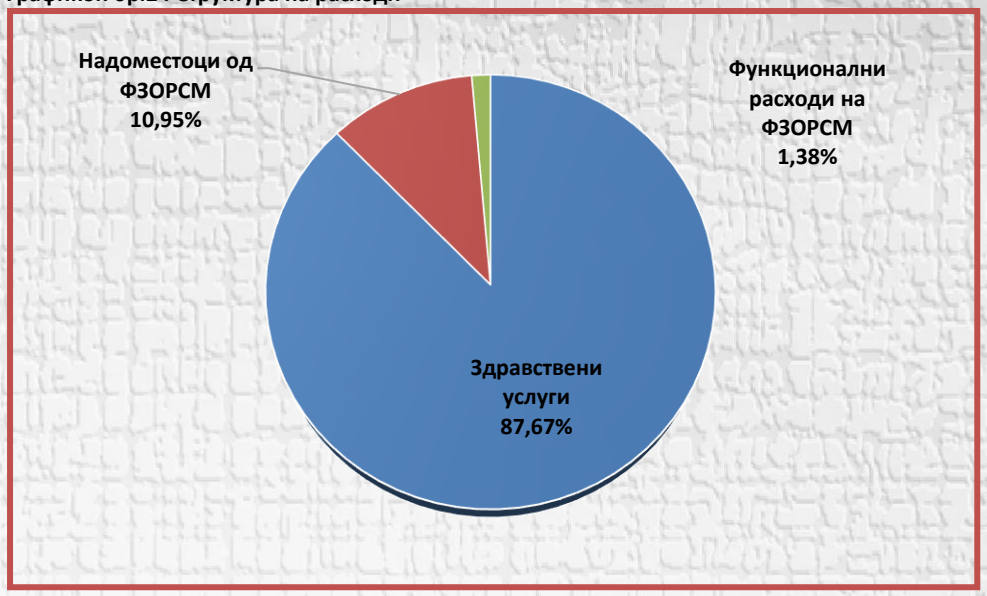
Табела бр. 63 Расходи на ФЗОРСМ

Вид на расход	2022	2023	Индекс 2023/2022
Здравствени услуги	33.903.517.852	**37.618.892.627**	110,96%
Надоместоци од ФЗОРСМ	4.244.552.931	4.697.883.919	110,68%
Вкупно за здравствена дејност и осигурување	**38.148.070.783**	**42.316.776.546**	110,93%
Функционални расходи на ФЗОРСМ	570.678.608	**593.792.740**	104,05%
Вкупни расходи на ФЗОМ	**38.718.749.391**	**42.910.569.286**	**110,83%**

Извор: ФЗОРСМ

Од генералната поделба на расходите на ФЗОРСМ на расходи од здравствена дејност и осигурување и функционални расходи на ФЗОРСМ, 98,62% опфаќаат расходите за здравствена дејност и осигурување, а функционалните расходи 1,38%. Расходите за здравствена дејност и осигурување во 2023 година изнесуваат вкупно 42.317 милиони денари што во однос на 2022 година е пораст за 4.169 милиони денари или за 10,93%.

Графикон бр.24 Структура на расходи

Извор: ФЗОРСМ

Категоријата расходи за здравствена дејност и осигурување се состои од расходи за здравствени услуги и надоместоци. Здравствените услуги во структурата на вкупните расходи на ФЗОРСМ учествуваат со 87,67% или 37.619 милиони денари, што во однос на 2022 година е раст за 10,96%. Расходите за надоместоци од ФЗОРСМ во структурата на расходи за 2023 година претставуваат 10,95% од вкупните расходи или околу 4.698 милиони денари, и споредени со истиот период од 2022 година бележат раст од 10,68%.

Графикон бр.25 Структура на средствата за здравствени услуги во 2023година

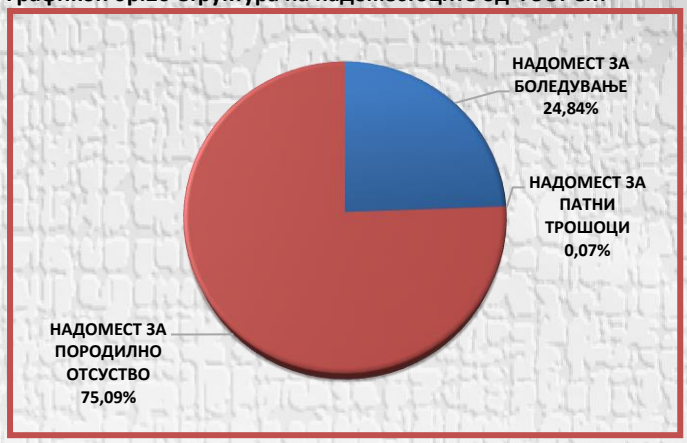

Извор: ФЗОРСМ

Најголемо учество во структура на средствата за здравствени услуги имаат услугите од болничката здравствена заштита со 42,2%, додека специјалистичко-консултативната здравствена заштита учествува со 30,9%, а примарната здравствена заштита со 23,9%.

Значајно учество имаат и ортопедските помагала што учествуваат со 2% од средствата за здравствени услуги, лекувањето во странство со 0,9% и рефундациите со 0,2%.

Графикон бр.26 Структура на надоместоците од ФЗОРСМ

Извор: ФЗОРСМ

Во структурата на надоместоци за 2023 година, најголемо учество имаат надоместоците за породилно отсуство со 75,09%, а од друга страна, надоместоците за боледување се во вредност од 24,84%. Минимално учество имаат надоместоците за патни трошоци со 0,07%

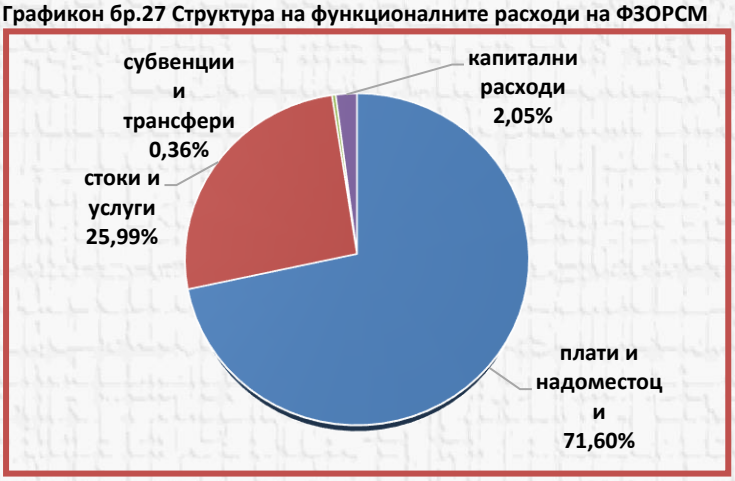
1.3.1 ФУНКЦИОНАЛНИ РАСХОДИ НА ФЗОРСМ

Средствата за функционирање на службата на ФЗОРСМ се во висина од 593,7 милиони денари и истите претставуваат 1,38% од вкупните расходи во 2023 година, а во споредба со 2022 година бележат зголемување од околу 4%.

Во структурата, најголем дел, од 71,6%, се за плата на вработените лица во ФЗОРСМ, 25,99% за стоки и услуги неопходни за нормално функционирање на службата, 2,05% за капитални расходи и околу 0,36% за субвенции и трансфери.

Споредeн со износот на средства на фондовите за здравство од регионот и износот со кој располага Фондот за пензиско и инвалидско осигурување (институција која од повеќе аспекти е најсоодветна институција за споредба), буџетот со кој располага ФЗОРСМ е релативно низок.

Графикон бр.27 Структура на функционалните расходи на ФЗОРСМ

Извор: ФЗОРСМ

2. ПРАВНИ ПОСТАПКИ

ФЗОРСМ води неколку видови правни постапки, и тоа:

- Стечајни и ликвидациони постапки за побарувања за ненаплатени придонеси од должници над кои е отворена стечајна или ликвидациона постапка;
- Постапки против обврзници за неплатен придонес;
- Надомест на штета за трошоците направени за здравствена заштита и надоместок на плата во случај на спреченост за работа, кога:
  - ✓ Осигуреник неосновано остварил право на здравствена заштита или на здравствено осигурување;

- ✓ Работна организација или работодавец предизвикал штета поради поднесени невистинити податоци за осигуреникот, ако болеста, повредата или смртта на осигуреното лице настанала поради непреземени мерки за заштита на работа или ако штетата ја предизвикал работник на работодавецот во врска со работа на трети лица;
- ✓ Лице предизвикало повреда, болест или смрт на корисник на права од здравственото осигурување. Кога ова лице било осигурено од одговорност за штета, надоместокот се бара од осигурителот.

Во 2023 година од страна на ФЗОРСМ се поведени вкупно 450 постапки за надомест на штета, а се наплатени 3.820.000 денари.

3. МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија (Фондот), како орган за врска, е надлежен за спроведување на одредбите од областа на здравственото осигурување од Договорите за социјално осигурување кои Република Северна Македонија ги има склучено (преземено). Во таа насока Фондот во 2023 година на осигурените лица кои привремено или постојано престојуваат во странство, како и на странските осигурени лица кои привремено или постојано престојуваат во Република Северна Македонија, непречено им обезбеди остварување на правата од областа на здравственото осигурување. Во месец Ноември 2023 година претставници од Секторот за спроведување на меѓународни договори за социјално осигурување (Сектор) одржа разговори со претставници на Фондот за здравствено осигурување на Босна и Херцеговина, а во месец Декември 2023 година претставници од Секторот одржа разговори со Фондот за здравствено осигурување на Австрија и на Албанија.

Бројот на барањата за остварување на право на здравствени услуги за време на привремен или за време на постојан престој во држава со која Македонија има склучено (преземено) Договор за социјално осигурување во 2022 година, во споредба со 2023 година, од вкупно 5.389 е зголемен на вкупно 6.503, како резултат на поголемата информираност на осигурените лица на ФЗОРСМ за своите права за здравствено осигурување и надвор од државата. Податокот по држави е наведен во табелата подолу.

Табела бр. 64 Издадени двојазични обрасци за привремен и за постојан престој по држави

Држава	2022 година				2023 година			
	Упатување на привремена работа	Привремен престој по други основи	Вкупно привремен престој	Постојан престој (живеење)	Упатување на привремена работа	Привремен престој по други основи	Вкупно привремен престој	Постојан престој (живеење)
	1	*2*	*3=1+2*	*4*	*1*	*2*	*3=1+2*	*4*
Италија	/	253	253	/	/	337	337	/
Австрија	/	481	481	1	1	562	563	2
Германија	245	2.576	2.821	5	397	3.551	3.948	6
Холандија	/	98	98	/	/	70	70	/
Чешка	/	50	50	/	/	53	53	/
Бугарија	36	73	109	/	6	55	61	/
Луксембург	/	14	14	/	/	8	8	/
Белгија	24	88	112	/	32	112	144	/
Словенија	21	250	271	2	5	270	275	4
Србија	/	151	151	1	/	108	108	3
Б и Х	/	8	8	/	1	14	15	/
Хрватска	1	291	292	1	1	307	308	/
Црна гора	/	126	126	/	2	117	119	/
Франција	56	96	152	/	73	83	156	/
Албанија	5	44	49	/	/	49	49	/
Словачка	1	7	8	/	/	16	16	/
Турција	2	381	383	/	/	257	257	/
Полска	/	1	1	/	/	1	1	/
Романија	/	1	1	/				
Вкупно	**391**	**4.989**	**5.380**	**10**	**518**	**5.970**	**6.488**	**15**

Извор: ФЗОРСМ

Обемот на искористени здравствени услуги од страна на осигурените лица на ФЗОРСМ за време на престојот во странство, како и од страна на странските осигурени лица за време на престојот во земјата во 2023 година, е искажан преку финансиските податоци во табелите што следуваат:

Табела бр. 65 Побарувања и обврски по меѓународни договори за социјално осигурување (стварни трошоци)

	2021	2022	2023
Побарувања	9.910.797	27.219.060	24.900.566
Обврски	75.024.187	52.119.928	58.803.974
Разлика	-65.113.390	-24.900.868	-33.903.408

Извор: ФЗОРСМ

Од податоците во табелата за побарувањата и обврските по меѓународните договори за социјално осигурување – стварни трошоци, збирно и по држави, се констатира дека и во 2023 година се бележи негативна разлика, односно обврските на ФЗОРСМ спрема странските држави во однос на побарувањата од странските држави, се поголеми. Негативната разлика во 2023 година изнесува околу 34 милиони денари и истата е резултат на упатувањето на осигурени лица на ФЗОРСМ на болничко лекување освен со решение на ФЗОРСМ и со двојазичен образец во држави со кои земјата има склучено (преземено) договор за социјално осигурување. Негативната разлика произлегува и од зголеменото користење здравствени услуги на осигурените лица на ФЗОРСМ во странство.

Табела бр. 66 Побарувања и обврски по меѓународни договори за социјално осигурување за 2023 година, по држави (стварни трошоци)

Држава	Побарувања	Обврски	Разлика
Италија	1.315.517	13.345.153	-12.029.636
Австрија	4.024.349	4.265.594	-241.245
Германија	16.259.250	16.957.547	-698.297
Холандија	150.119	57.595	92.524
Чешка	2.487	694.966	-692.479
Бугарија	96.327	3.256.751	-3.160.424
Луксембург	6.629	/	6.629
Белгија	279.703	8.113.127	-7.833.424
Словенија	1.437.089	10.536.248	-9.099.159
Србија	272.488	795.631	-523.143
Б и Х	14.698	129.658	-114.960
Хрватска	500.909	590.142	-89.233
Франција	/	55.114	-55.114
Словачка	4.920	/	4.920
Турција	536.081	6.448	529.633
Вкупно	24.900.566	58.803.974	-33.903.408

Извор: ФЗОРСМ

Од податоците во табелата за побарувањата и обврските по меѓународни договори за социјално осигурување – паушални трошоци, збирно и по држави, се констатира дека и во 2022 година се бележи позитивна разлика, односно побарувањата на ФЗОРСМ од странските држави се поголеми, во однос на обврските на ФЗОРСМ спрема странските држави. Позитивната разлика во 2022 година изнесува околу 26 милиони денари, и истата е резултат на поголемиот број на странски осигурени лица со постојано место на живеење во РСМ, отколку осигурени лица на ФЗОРСМ со постојано место на живеење во странски држави.

Табела бр. 67 Побарувања и обврски по меѓународни договори за социјално осигурување (паушални трошоци)

	2020	2021	2022*
Побарувања	118.260.593	117.842.393	127.037.231
Обврски	47.616.776	41.154.991	101.276.268
Разлика	70.643.817	76.687.402	25.760.963

Извор: ФЗОРСМ

Табела бр. 68 Побарувања по меѓународни договори за социјално осигурување по држави (паушални трошоци)

	2020	2021	2022*
Австрија	17.096.010	16.226.574	17.913.060
БИХ	2.935.050	2.749.778	2.452.402
Германија	35.930.432	40.155.450	48.434.274
Холандија	3.073.973	2.840.000	2.848.611
Хрватска	16.568.240	15.360.532	14.560.196
Словенија	24.586.983	23.214.714	22.353.547
Србија	17.151.251	15.640.054	16.915.710
Црна Гора	594.516	563.264	517.300
Франција	281.418	1.088.425	1.042.131
Турција	42.720	3.602	/
Вкупно	118.260.593	117.842.393	127.037.231

Извор: ФЗОРСМ

Табела бр. 69 Обврски по меѓународни договори за социјално осигурување по држави (паушални трошоци)

	2020	2021	2022*
Австрија	17.231.134	18.090.481	23.547.179
БИХ	5.087.656	87.523	4.729.135
Хрватска	11.125.488	11.308.198	13.089.255
Словенија	6.778.358	6.603.000	8.352.137
Србија	2.900.740	398.358	27.031.725
Турција	4.493.400	4.667.431	24.526.837
Вкупно:	47.616.776	41.154.991	101.276.268

Извор: ФЗОРСМ

*Последните податоци со кои располага ФЗОРСМ се однесуваат за 2022 година поради договорената методологија за пресметување на паушалните трошоци. Податоците за 2023 година се доставуваат и добиваат во 2024 година.

Добиени средства во 2023 година од странски држави, како позитивна разлика по меѓусебното пребивање со странските држави по основ на стварни и по основ на паушални трошоци, изнесуваат околу 20 милиони денари. Дозначени средства од страна на ФЗОРСМ на странски држави во 2023 година, како негативна разлика по меѓусебното пребивање со странските држави по основ на стварни и по основ на паушални трошоци, изнесуваат околу 3,1 милиони денари.

Во 2023 година вкупно 6 осигурени лица освен со решение на ФЗОРСМ се упатени на болничко лекување во странство и со двојазичен образец, и тоа 1 осигурено лице кое е упатено на болничко лекување во во Австрија и 5 осигурни лица кои се упатени на болничко лекување во Германија. Податокот по држави е наведен во табелата подолу.

Табела бр. 70 Поднесени барања за упатување на болничко лекување во странство

Земја	2022	Издадени двојазични обрасци 2022	2023	Издадени двојазични обрасци 2023
Турција	150		147	
Германија	14	1	10	5
Австрија	5		4	1
Р.С. Македонија*	35		41	
Србија	22		13	
Италија	9	1	3	
Бугарија	7		14	
Останати	13		3	
Хрватска	1		4	
Грција	1		0	
Словенија	1		0	
Швајцарија	2		0	
Велика Британија	1		1	
Франција	2		3	
Белгија	1		0	
Чешка	0		0	
Вкупно	264	2	243	6

Извор: ФЗОРСМ

*Услугите извршени во Р.С.Македонија се услуги согласно склучените рамковни договори кои поради евидентирањето и начинот на финансирање се вклучени во категоријата лекување во странство

4. ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ НА ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА

Стручната служба на Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија е организирана во Централна служба, составена од 10 сектори и 30 подрачни служби. Бројот на вработени во ФЗОРСМ во 2023 година изнесуваше 797, што во однос на 2022 година претставува намалување за 8 лица. Вработените лица преку подрачните служби и истурени шалтери опслужуваат 1,85 милиони осигурени лица, 109 јавни здравствени установи и 3.699 приватни здравствени установи низ целата територија на Република Северна Македонија.

Старосната, половата и образовната структура на вработените во ФЗОРСМ е разнолика. Од една страна, доминира женската популација со 63% во вкупниот број на вработени, а од друга страна, пак образовната структура покажува дека доминираат вработени со висока стручна подготовка со околу 61%. Во однос на старосната структура, ФЗОРСМ претставува инситутција во која преовладуваат вработени со над 40 годишна возраст.

Кадровската политика на ФЗОРСМ е насочена кон континуирано подобрување на нивото на продуктивност на вработените и зголемување на нивното знаење, со цел постојано да се подобруваат услугите што ФЗОРСМ ги дава на осигурениците и другите категории на корисници.

5. КОНТРОЛНА ФУНКЦИЈА НА ФЗОРСМ

Една од функциите на Фондот е контролната, при што како опфат на активности е вршење на контрола на остварувањето на правата и обезбедувањето на здравствените услуги произлезени од Законот за здравствено осигурување и Законот за здравствена заштита, како и почитување на законските и подзаконските акти кои произлегуваат од Договорот со Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија. Целта на контролата е да се обезбеди имплементација на законските, подзаконските и договорните одредби од страна на установата и здравствените работници.

Во текот на 2023 година, републичките контролори и контролорите од подрачните служби на ФЗОРСМ, направија вкупно 7.346 контроли во здравствените установи.

Табела бр. 71 Реализирани контроли во 2023 година

Вид контрола	Број на извршени контроли
Контроли во примарна здравствена заштита	4.016
Контроли во специјалистичко-консултативна здравствена заштита	622
Контроли во болничка здравствена заштита	115
Мобилна контрола	873
Контроли на привремена спреченост за работа (боледувања)	854
Контрола во лекарски комисии за оценка на привремена спреченост за работа и други права од задолжително здравствено осигурување	/
Внатрешна контрола	12
Финансиски контроли	68
Контрола на аптеки	786
Вкупно	**7.346**

Извор: ФЗОРСМ

6. РАБОТА НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Највисок и единствен орган кој управува со ФЗОРСМ е Управниот одбор. Управниот одбор го сочинуваат седум членови кои ги именува и разрешува Владата на Република Северна Македонија, за време од четири години, по предлог и како претставници на:

- Министерството за здравство
- Министерството за финансии

- Сојузот на синдикатите на Македонија
- Комората на стопанствениците
- Лекарската, Стоматолошката и Фармацевтската комора
- Здружението на пензионерите
- Здружението на потрошувачите

Управниот одбор во 2023 година одржа 19 седници на кои донесе поголем број правилници, одлуки и нивни измени, програми, планови, ја утврди завршната сметка на ФЗОРСМ за 2022 година, а усвои и годишен извештај за работењето на ФЗОРСМ за 2022 година. Управниот одбор, исто така, разгледуваше прашања, извештаи, прегледи, информации од областа на задолжителното здравствено осигурување, одлучуваше по барања на осигуреници и здравствени установи и донесуваше акти што се однесуваат на работењето на ФЗОРСМ.

7. ОСТАНАТИ АКТИВНОСТИ НА ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА

7.1 МЕСТОТО И УЛОГАТА НА СЕКТОРОТ НА КОМУНИКАЦИИ И АДМИНИСТРАТИВНА ПОДРШКА

ФЗОРСМ преку Секторот за комуникации и административна поддршка со целиот свој капацитет овозможува високо ниво на отвореност и објективност поради што Фондот важи за една од најтранспарентните институции во РСМ. Тоа се остварува со постојана комуникација со медиумите, редовно ажурирање на веб страницата со нови информации, каде се објавуваат и сите акти кои се важни за осигурениците и давателите на услуги. ФЗОСРМ го користи фејсбук профилот за да ги информира осигурениците за сите прашања и дилеми, како и за новините во своето работење.

Се организираат и оддржуваат брифинзи и прес конференции со новинарите, се презентираат актуелни теми и новини во телевизиските куќи со цел граѓаните подобро да ги разберат промените и реформските зафати кои се спроведуваат. Сите новини, акти, правилници, извештаи, сето тоа се лекторира и преведува на албански јазик на дневно ниво за да се запази и почитува законот за јазиците.

7.2 СОРАБОТКА СО ЗДРУЖЕНИЈА НА ПАЦИЕНТИ И КОМОРИ

ФЗОРСМ секоја година остварува контакти и преговори со Лекарската, Фармацевтската и Стоматолошката комора со цел унапредување на здравствениот систем. Овие годишни средби овозможуваат размена на искуства и предлози за воведување на новини кои допринесуваат да се олесни работењето на матичните лекари и на јавните здравствени установи. Со секоја од овие комори повеќе пати во годината се одржуваат работилници и состаноци.

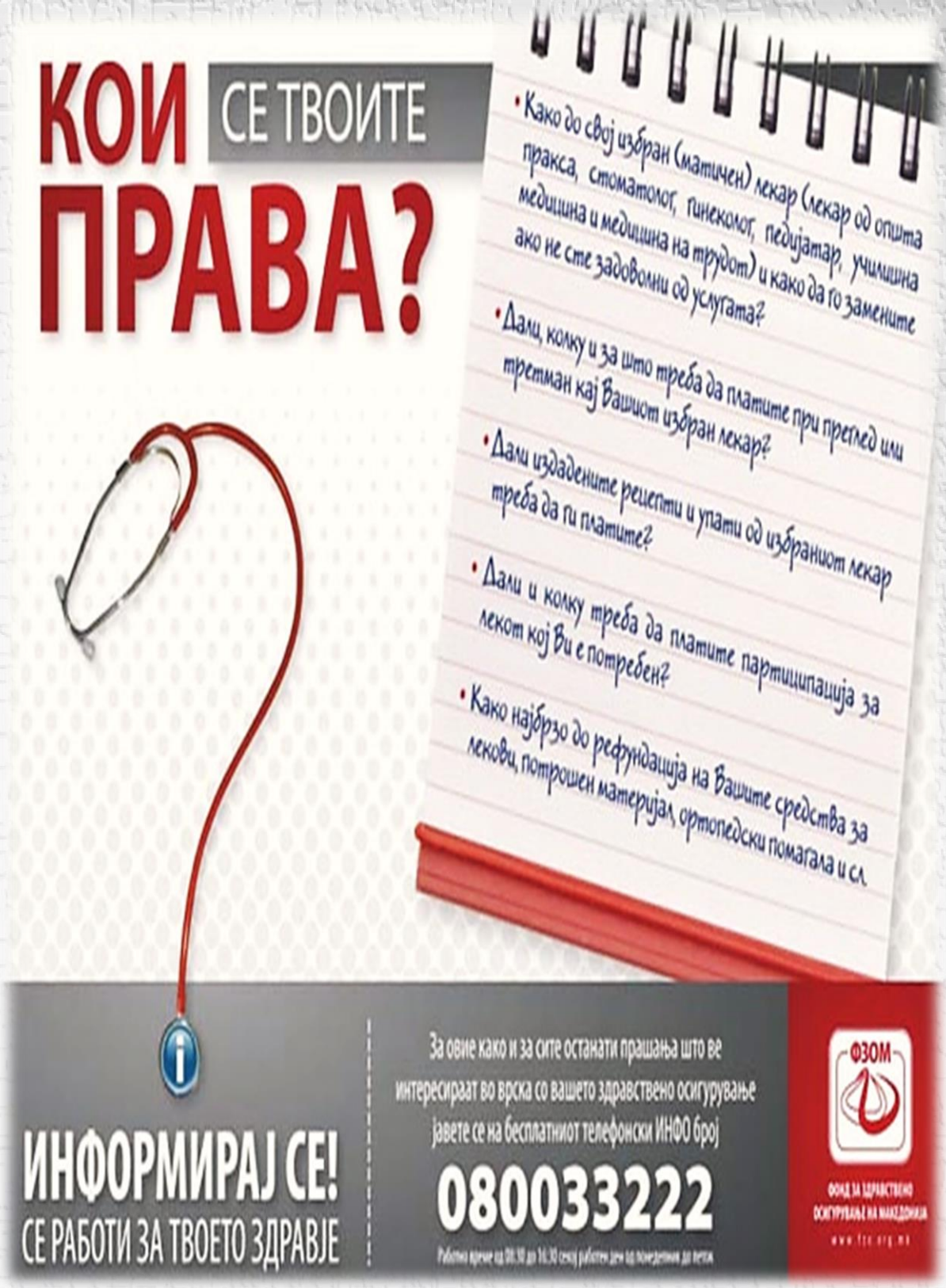
Комората како стратешки партнери на ФЗОРСМ се вклучени во сите големи проекти и реформски зафати, како и во измените на сите акти и правилници каде што улогата и знаењето на еснафската фела е од големо значење.

ФЗОРСМ по потреба одржува средби со здруженија на граѓани со кои се разговара за сите прашања кои ги засегаааат,а се во надлежност на Фондот.

7.3 ИНФО ЛИНИЈА

Инфо линијата и инфо мејлот постојат за непосредно информирање на осигурениците со цел да им се излезе пресрет во остварувањето на сите права од здравственото осигурување. Граѓаните со овие алатки ги изнесуваат потешкотиите и проблемите со кои се соочуваат при остварувањето на сите права.

Бесплатната инфо линија 080033222 од нејзиното воведување во 2008 година, како и инфо мејлот: info@fzo.org.mk кој е воведен една година порано, се покажаа како одличен начин за директна комуникација со осигурениците и придонесува во значителна мерка Фондот да биде перцепиран како транспарентна институција.

КОИ СЕ ТВОИТЕ ПРАВА?
• Како до свој избран (матичен) лекар (лекар од општа пракса, стоматолог, гинеколог, педијатар, училишна медицина и медицина на трудот) и како да го замените ако не сте задоволни од услугата?
• Дали, колку и за што треба да платите при преглед или третман кај Вашиот избран лекар?
• Дали издадените рецепти и упати од избраниот лекар треба да ги платите?
• Дали и колку треба да платите партиципација за лекот кој Ви е потребен?
• Како најбрзо до рефундација на Вашите средства за лекови, потрошен материјал, ортопедски помагала и сл.
ИНФОРМИРАЈ СЕ!
СЕ РАБОТИ ЗА ТВОЕТО ЗДРАВЈЕ
За овие како и за сите останати прашања што ве интересираат во врска со вашето здравствено осигурување јавете се на бесплатниот телефонски ИНФО број
080033222
ФЗОМ
ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА

Листа на табели

Табела бр. 1 Осигурени лица 7
Табела бр. 2 Осигурени лица по региони 9
Табела бр. 3 Вкупен број општи лекари и број на лекари на 1000 осигуреници 10
Табела бр. 4 Вкупен број општи лекари и број на лекари на 1000 осигуреници по региони за 2023 година 11
Табела бр. 5 Број на склучени договори за ПЗЗ - општа медицина 11
Табела бр. 6 Распространетост на склучените договори за ПЗЗ-општа медицина по региони за 2023 година 11
Табела бр. 7 Превентивни активности и цели во ПЗЗ - за дејноста општа медицина за 2023 година 12
Табела бр. 8 Исплатена капитација за општите лекари за 2023 година 12
Табела бр. 9 Вкупен број матични гинеколози и број на лекари на 1000 осигуреници 13
Табела бр. 10 Вкупен број матични гинеколози и број на лекари на 1000 осигуреници по региони за 2023 година 13
Табела бр. 11 Број на склучени договори за ПЗЗ – гинекологија 13
Табела бр. 12 Распространетост на склучените договори за гинекологија по региони за 2023 година 14
Табела бр. 13 Превентивни активности и цели во ПЗЗ – за дејноста гинекологија за 2023 година 14
Табела бр. 14 Исплатена капитација за матични гинеколози за 2023 година 14
Табела бр. 15 Вкупен број матични стоматолози и број на лекари на 1000 осигуреници 14
Табела бр. 16 Вкупен број на матични стоматолози и број на лекари на 1000 осигуреници по региони за 2023 година 15
Табела бр. 17 Број на склучени договори за ПЗЗ – стоматологија 15
Табела бр. 18 Распространетост на склучените договори за стоматологија по региони за 2023 година 15
Табела бр. 19 Превентивни активности и цели во ПЗЗ – за дејноста стоматологија за 2023 година 16
Табела бр. 20 Исплатена капитација за матични стоматолози за 2023 година 16
Табела бр. 21 Тимови во превентивна здравствена заштита и итна медицинска помош со домашно лекување 18
Табела бр. 22 Број на договори во ПЗУ СКЗЗ кои вршат медицински дејности 20
Табела бр. 23 Регионална распределна на специјалистички тимови 20
Табела бр. 24 Број на договори во ПЗУ специјалистичко-консултативна стоматолошка здравствена заштита 21
Табела бр. 25 Регионална распределна на специјалистички стоматолошки тимови 21
Табела бр. 26 Број на договори во ПЗУ Лаборатории (ЛУ1) 22
Табела бр. 27 Територијална структура на склучени договори за ПЗУ Лаборатории 22
Табела бр. 28 Преглед на барања за биомедицинско потпомогнато оплодување за период 2021-2023 година 23
Табела бр. 29 Реализирани дијализни третмани во 2023 24
Табела бр. 30 Договорени надоместоци со ЈЗУ *(во 000 денари)* 25
Табела бр. 31 Вкупно остварени услуги по ДСГ 2022 v.s 2023 година 27
Табела бр. 32 Најчести случаи по групи на дијагнози по МКБ-10 класификацијата (по ДСГ методот и пакетите за пациенти лекувани од КОВИД 19) 27
Табела бр. 33 Условни надоместоци за 2023 година 29
Табела бр. 34 Договорен надоместок за кардиоваскуларни хируршки услуги 30
Табела бр. 35 Број на реализирани рецепти и вкупно фактуриран износ за лекови во ПЗЗ 31
Табела бр. 36 Број на реализирани рецепти и вкупен фактуриран износ за лекови во ПЗЗ по региони 31
Табела бр. 37 Потрошувачка на лекови на рецепт на товар на Фондот во ПЗЗ, по АТЦ групи, 2022-2023 година 32
Табела бр. 38 Број на договори со аптеки во 2023 година 35

Табела бр. 39 Склучени договори за ортопедски помагала по региони за 2023 година 35
Табела бр. 40 Број на издадени помагала 36
Табела бр. 41 Издвоени средства за помагала *(во 000 денари)* 36
Табела бр. 42 Барања за лекување во странство 36
Табела бр. 43 Најчести видови заболувања кои се лекувани во странство 37
Табела бр. 44 Земји во кои најчесто се испраќаат осигурениците на лекување во странство 37
Табела бр. 45 Вкупно исплатен износ и просечен износ за лекување во странство 37
Табела бр. 46 Број на осигуреници кои остварилe право на медицинска рехабилитација 38
Табела бр. 47 Остварен износ за медицинска рехабилитација во бањи за 2023 година 39
Табела бр. 48 Исплатени средства за рефундации 40
Табела бр. 49 Број на решенија за ослободување ослободување и рефундација на повеќе наплатена партиципација 40
Табела бр. 50 Број на надоместоци за боледување и породилно отсуство 42
Табела бр. 51 Број на надоместоци за боледување 43
Табела бр. 52 Боледувања по региони за 2023 година 43
Табела бр. 53 Исплатени средства за боледувања 43
Табела бр. 54 Број на надоместоци за породилно отсуство 44
Табела бр. 55 Породилни надоместоци по региони за 2023 година 44
Табела бр. 56 Исплатени средства за породилни отсуства 44
Табела бр. 57 Број на осигуреници упатени за оценување на нивната работоспособност 45
Табела бр. 58 Буџет на ФЗОРСМ во 2023 година *во 000 денари* 46
Табела бр. 59 Буџет на ФЗОРСМ во однос на претходната година, Буџет на РСМ и БДП 46
Табела бр. 60 Структура на остварените приходи на ФЗОРСМ во 2023 година *во (000) денари* 47
Табела бр. 61 Стапки на придонес на различни категории 50
Табела бр. 62 Структура на остварените расходи на ФЗОРСМ во 2023 година *во (000) денари* 51
Табела бр. 63 Расходи на ФЗОРСМ 51
Табела бр. 64 Издадени двојазични обрасци за привремен и за постојан престој по држави 54
Табела бр. 65 Побарувања и обврски по меѓународни договори за социјално осигурување (стварни трошоци) 55
Табела бр. 66 Побарувања и обврски по меѓународни договори за социјално осигурување за 2023 година, по држави (стварни трошоци) 55
Табела бр. 67 Побарувања и обврски по меѓународни договори за социјално осигурување (паушални трошоци) 55
Табела бр. 68 Побарувања по меѓународни договори за социјално осигурување по држави (паушални трошоци) 56
Табела бр. 69 Обврски по меѓународни договори за социјално осигурување по држави (паушални трошоци) 56
Табела бр. 70 Поднесени барања за упатување на болничко лекување во странство 56
Табела бр. 71 Реализирани контроли во 2023 година 57

Листа на графикони

Графикон бр. 1 Структура на осигуреници 8
Графикон бр. 2 Структура на носители на осигурување 8
Графикон бр. 3 Регионална структура на осигуреници 9
Графикон бр. 4 Пресметка на капитација 12
Графикон бр. 5 Структура на фактурираниот износ за специјалистичко-консултативна здравствена заштита за 2023 година 19
Графикон бр. 6 Средства за специјалистички услуги по вид на ЗУ 19
Графикон бр.7 Број на договори и вкупни договорни надоместоци во специјалистичко - консултативна здравствена заштита (во милиони денари) 20
Графикон бр.8 Број на договори и вкупни договорни надоместоци во ПЗУ СКЗЗ стоматологија 22
Графикон бр.9 Број на договори и договорни надоместоци со лаборатории што работат по упат од матичен лекар (ЛУ1) 23
Графикон бр. 10 Вкупна вредност на договорите *(во 000 денари)* 25
Графикон бр. 11 Структура на болничките здравствени услуги 26
Графикон бр. 12 Вкупен износ на условни надоместоци на ЈЗУ за период 2019 – 2023 година *(милиони денари)* 28
Графикон бр. 13 Преглед на фактуриран износ во ЈЗУ и ПЗУ, 2023 година 30
Графикон бр. 14 Број на реализирани рецепти по месеци 2021-2023 31
Графикон бр. 15 Десет најкористени лекови во ПЗЗ за 2023 година според број на реализирани рецепти на товар на Фондот 33
Графикон бр. 16 Топ 10 лекови според вкупниот фактуриран износ во ПЗЗ за 2023 година 33
Графикон бр. 17 Расходи на ЈЗУ за лекови и медицински материјали во периодот 2020-2023 година (*во 000 денари*) 34
Графикон бр. 18 Број на склучени договори со аптеки, 2020 година – 2023 година 34
Графикон бр. 19 Број на барања за рефундации за 2023 година 40
Графикон бр.20 Структура на приходите 48
Графикон бр.21 Приходи по месеци *(во 000 денари)* 48
Графикон бр.22 Приходи од придонеси од плати *(во 000 денари)* 49
Графикон бр.23 Структура на придонесите од плати 49
Графикон бр.24 Структура на расходи 52
Графикон бр.25 Структура на средствата за здравствени услуги во 2023година 52
Графикон бр.26 Структура на надоместоците од ФЗОРСМ 53
Графикон бр.27 Структура на функционалните расходи на ФЗОРСМ 53

Статистички региони во Република Северна Македонија

Статистички региони и општини во Република Македонија
Statistical regions and municipalities in the Republic of Macedonia

Извор: Државен завод за статистика / *Source: State statistical office*